SPÓŁDZIELCA

ORGAN DLA SPÓŁDZIELNI W GENERALNYM GUBERNATORSTWIE

Prenumerata kwartalna zł 7.50 plus opłata za dostawę wzgl. za przesyłkę pocztową. Ukazuje się 10 i 25 każdego miesiąca. W wypadku wyższej siły czy innych wpływów wydawnictwo nie ma obowiązku dawać odszkodowania.

Warunki ogłoszeń: wiersz 1 mm wysoki i 21 mm szeroki 60 gr. Pismo podstawowe Nonpareille, szpalta tekstowa 1 mm wys. i 89 szerok. zł 8.80. Zniżone ceny ogłoszeń według Cennika Nr. 1. Adres: Wydaw. Rolnicze, Kraków, Nürnbergstr. 5a

Telefon Nr. 116-79 i 116-80.

Nr 10 | 25 maja 1942 r. | Rok II

Ubezpieczenia od kradzieży z włamaniem

Przystępując do omówienia działu ubezpieczeń kradzieżowych, który to dział z uwagi na znaczną szkodowość, jest jednym z najbardziej interesujących spółdzielnie, na wstępie scharakteryzować musimy ogólne zasady, dotyczące zakresu odpowiedzialności Zakładów Ubezpieczeń.

W dziale ubezpieczeń kradzieżowych — Zakłady Ubezpieczeń odpowiadają za szkody bezpośrednio powstałe wskutek tego, że przez dokonaną lub usiłowaną kradzież ubezpieczone przedmioty zostały skradzione, zniszczone lub uszkodzone.

Jak wynika z powyższego, za szkody pośrednio, a więc i utratę zysków, Zakłady Ubezpieczeń odpowiedzialności nie ponoszą.

Ogólne warunki ubezpieczeń kradzieżowych, wszystkich Zakładów Ubezpieczeń, wyraźnie określają, za jaki rodzaj kradzieży Zakłady te ponoszą odpowiedzialność i precyzują ściśle pojęcie kradzieży w sensie ubezpieczeniowym.

Nie wdając się w szczegóły, z uwagi na brak miejsca, najogólniej musimy stwierdzić, że Zakłady ubezpieczeń w dziale kradzieżowym, ponoszą odpowiedzialność jedynie za kradzież z włamaniem (t. j. kradzież przedmiotów. będących pod zamknięciem) nie odpowiadają natomiast za:

a) kradzieże okolicznościowe (n. p. z ulicy),

b) kradzieże sklepowe (t. j. popełnione w sklepie w czasie godzin handlu),

c) rabunki (t. j. szkody powstałe wskutek napadu i zabrania przedmiotów ubezpieczonych przy użyciu gwałtu lub gróźb, przedstawiających wyraźne niebezpieczeństwo okaleczenia względnie utraty życia osób zatrudnionych w przedsiębiorstwie).

Za wypadki rabunku, które mogą być ubezpieczeniem objęte, Zakłady Ubezpieczeń ponoszą odpowiedzialność tylko wówczas, o ile zawarta została odpowiednia umowa, przewidująca ten rodzaj odpowiedzialności.

Pomijając mniej ważne przepisy, ograniczające odpowiedzialność Zakładów Ubezpieczeń, musimy podkreślić, że Zakłady Ubezpieczeń nie ponoszą również odpowiedzialności, o ile kradzież dokonana została przy współudziale osób zatrudnionych w przedsiębiorstwie, oraz o ile miała miejsce bezpośrednio lub pośrednio w związku z następującymi wydarzeniami:

a) pożarem, wybuchem, uderzeniem pioruna,

b) trzęsieniem ziemi, powodzią, wybuchem wulkanicznym lub innymi nadzwyczajnymi wypadkami natury żywiołowej,

c) rozruchami, powstaniami, zbiegowiskami lub innymi zaburzeniami o gwałtownym działaniu,

d) wydarzeniami wojennymi oraz stanami w ich następstwie powstałymi, do których zalicza się także przemarsz wojsk, kwaterunek wojsk własnych i obcych, obsadzenie przez obce wojska, usunięcie się władz, ucieczkę ludności, ewakuację.

I wreszcie, Zakłady Ubezpieczeń nie odpowiadają za szkody, powstałe z rozmysłu lub rażącego niedbalstwa personelu przedsiębiorstwa.

W dziale kradzieżowym spółdzielnie zasadniczo są zainteresowane w ubezpieczeniach następujących:

a) od kradzieży z włamaniem: gotówki, walorów, maszyn i urządzeń biurowych, od uszkodzenia kas i lokali biurowych i wreszcie od rabunku w lokalach,

b) od kradzieży z włamaniem: towarów, urządzeń sklepów, składów, magazynów, od uszkodzenia tychże lokali i wreszcie od rabunku w lokalach handlowych, wymienionych wyżej,

c) od rabunku gotówki i walorów w czasie przenoszenia i przewożenia (inkasenci).

W sporadycznych wypadkach mogą wchodzić w grę ubezpieczenia ruchomości domowych w mieszkaniach służbowych, pokojach gościnnych i t. p.

Sprawę ubezpieczeń kasowych (t. j. wymienionych wyżej w p-cie a) omówiliśmy w artykule p. t.: Zabezpieczenie zapasów kasowych, zamieszczonym w N-rze 4 z dnia 25 lutego b. r.

O ile chodzi o pozostałe rodzaje ubezpieczeń kradzieżowych (t. j. wymienione wyżej w punktach b—c) postaramy się, mając na uwadze zainteresowania spółdzielni, omówić je możliwie wyczerpująco.

Ubezpieczenie towarów i urządzeń

Ubezpieczenie towarów może być zawarte:

a) w pełnej wartości,

b) ułamkowo, t. j. gdy suma ubezpieczenia stanowi zgóry określoną procentowo część ogólnej zadeklarowanej wartości ubezpieczanych towarów,

c) skalowo, t. j. z ustalonym zgóry przyrostem i ubytkiem towarów.

Najczęściej w praktyce spotykamy się z ubezpieczeniem w pełnej wartości, t. j., gdy suma zadeklarowana do ubezpieczenia stanowi pełną wartość towarów.

Ubezpieczenia ułamkowe, zawierane przeważnie przez większe przedsiębiorstwa, mają zastosowanie w wypadkach, kiedy możliwości 100% szkody nie są brane pod uwagę ze względu na ilość towarów (duże składy) lub jakość towarów (mała atrakcyjność dla kradzieży, n. p. sól, cement i t. p.).

Ubezpieczenia ułamkowe, których zawarcie ma na celu obniżenie wysokości składki ubezpieczeniowej, mogą być zawierane jedynie w określonych ułamkach, podanych niżej.

Składka przy ubezpieczeniach ułamkowych jest obliczana od pełnej sumy zadeklarowanej wartości towarów (a nie od sumy ubezpieczenia otrzymanej z ułamka) z zastosowaniem następujących ustępstw:

jeśli suma ubezpieczenia stanowi:

50% całości, ustępstwo wynosi	15%
$33^1/_3$% „ „ „	20%
25% „ „ „	25%
20% „ „ „	30%
15% „ „ „	35%
10% „ „ „	40%
5% „ „ „	50%
$2^1/_2$% „ „ „	70%

Ułamek $2^1/_2$% może być stosowany przy sumach wartości towarów od zł. 100.000.— wzwyż. Stosowanie innych ułamków, poza podanymi wyżej, jest niedopuszczalne.

Ubezpieczenia skalowe, t. j. z ustalonym zgóry przyrostem i ubytkiem towarów, mogą być zawieranie przy zachowaniu zasad następujących:

a) sumy ubezpieczenia winny być podawane we wniosku zgóry i tylko na okresy pełnomiesięczne,

b) najniższa suma ubezpieczenia skalowego w którymkolwiek miesiącu nie może spadać poniżej $^1/_{10}$ najwyższej sumy miesięcznej tego ubezpieczenia.

Jak wynika z powyższego ubezpieczenia skalowe w spółdzielniach, ubezpieczających towary jako kapitał w obrocie całorocznym, mają znikome możliwości zastosowania tylko w wypadkach ubezpieczeń towarów wyodrębnionych, w okresach pewnych kampanii (n. p. drzewo, cukier, spirytus, ziemniaki i t. p.).

Składka za ubezpieczenia skalowe jest pobierana od sumy przeciętnej, t. j. sumy wszystkich poszczególnych kwot miesięcznych podzielonej przez ilość miesięcy.

Wszystkie, wymienione wyżej, rodzaje ubezpieczeń, mogą być przedmiotem umów ubezpieczeniowych:

a) wieloletnich,

b) jednorocznych,

c) krótkoterminowych sporządzanych w sporadycznych koniecznych wypadkach.

Przy ubezpieczeniach wieloletnich, wiążących ubezpieczającego na okres wielolecia z danym Zakładem Ubezpieczeń, udzielane są rabaty następujące:

1) przy ubezpieczeniach zawartych na czas lat 5—9 5%
2) „ „ „ „ „ „ 10 10%

Za ubezpieczenia krótkoterminowe, t. j. zawarte na okres krótszy od jednego roku obliczana jest składka według skali następującej:

za ubezpieczenia zawarte na czas:

do 1 miesiąca włącznie . .	20%	składki rocznej
powyżej 1 msca do 2 mies. włącznie	30%	„ „
„ 2 „ „ 3 „ „	40%	„ „
„ 3 „ „ 4 „ „	50%	„ „
„ 4 „ „ 5 „ „	60%	„ „
„ 5 „ „ 6 „ „	70%	„ „
„ 6 „ „ 7 „ „	80%	„ „
„ 7 „ „ 8 „ „	90%	„ „
„ 8 „ pełna składka roczna.		

Podana wyżej skala, nie ma zastosowania przy ubezpieczeniach krótkoterminowych, zgłoszonych jako dodatkowe do ubezpieczenia głównego (jednorocznego lub wieloletniego) o ile suma ubezpieczenia dodatkowego nie przekracza sumy ubezpieczenia głównego.

Poza czasokresem ubezpieczenia — wysokość składki za ubezpieczenia towarowe, oparta o t. zw. stopę składki taryfowej (t. j. wysokość składki rocznej od zł. 1.000.— sumy ubezpieczenia) jest zależna od czynników następujących:

a) okręgu, w którym ryzyko się znajduje,

b) wysokości sumy ubezpieczenia,

c) kategorii towarów podzielonych taryfowo na stopnie niebezpieczeństwa.

Taryfa kradzieżowa dzieli teren na okręgi (a nie miejscowości — jak w dziale ogniowym), odpowiadające podziałowi administracyjnemu dawnych województw, a obecnie dystryktów. A więc ryzyka położone w miastach czy na wsi, znajdujące się w jednym okręgu, mają te same podstawowe stopy składek.

Wysokość sumy ubezpieczenia, której zadeklarowanie decyduje o wartości i realności ubezpieczenia (patrz artykuł p. t. Ubezpieczenia od ognia, zamieszczony w Nrze 5 z dnia 10 marca r. b.), odgrywa podwójną rolę przy ubezpieczeniach kradzieżowych-towarowych. Z jednej strony stanowi ona matematyczną podstawę do obliczenia wysokości składki (wysokość składki = sumie ubezpieczenia × stopa składki taryfowej), z drugiej zaś strony, decyduje o zastosowaniu właściwej stopy składki taryfowej, ponieważ taryfa przewiduje dla wyższych sum ubezpieczenia niższe stopy składek taryfowych.

Dla orientacji spółdzielni, zamieszczamy taryfowy podział sum ubezpieczenia, przy ubezpieczeniach towarowych, który przedstawia się następująco:

sumy ubezpieczenia w złotych:

		do	10.000
od	10.000	„	25.000
od	25.000	„	50.000
od	50.000	„	100.000
od	100.000	„	200.000
od	200.000	„	400.000
od	400.000	„	800.000
od	800.000	„	1.500.000
	powyżej		1.500.000

O zastosowaniu stopy składki taryfowej decyduje wysokość zadeklarowanej wartości danego gatunku towarów (lub wartości grupy towarów taryfowo jednorodnych — patrz niżej), a nie globalna wartość towarów zgłoszonych do ubezpieczenia.

Jak powiedzieliśmy wyżej, taryfa przewiduje kilka stopni niebezpieczeństwa dla kategorii towarów zgłaszanych do ubezpieczenia, którym odpowiadają odpowiednie stopy składek taryfowych (rozumie się, stopnie niebezpieczeństwa w dziale kradzieżowym odmienne są od stopni niebezpieczeństwa w dziale ogniowym, z uwagi na różne kryteria).

Przy ubezpieczeniach spółdzielczych, zgłaszanych za pośrednictwem Związku Rewizyjnego, ma zastosowanie następujący podział taryfowy na stopnie niebezpieczeństwa towarów, ubezpieczanych najczęściej:

a) artykuły techniczne, budowlane materiały, farby, len, maszyny, metalowe wyroby, nafta, nawozy sztuczne, narzędzia rolnicze, smary, składy soli,

b) jaja, towary mydlarskie, materiały piśmienne, miód, nasiona, owoce, zboże,

c) galanteria, konfekcja, norymberskie towary, towary spożywcze,

d) tytoń i wyroby tytoniowe.

Podkreślić należy, że przy deklarowaniu do ubezpieczenia wartości towarów czy grup towarowych taryfowo jednorodnych (t. j. o jednej stopie składki taryfowej), należy mieć na uwadze nie chwilowy stan towarów, w dniu zawarcia ubezpieczenia, a obrót całoroczny, uwzględniający możliwość zaistnienia szkód kradzieżowych w każdym czasie.

Tak jak w dziale ogniowym, w dziale kradzieżowym, jeżeli ubezpieczenie ma obejmować towary różnych stopni niebezpieczeństwa zadeklarowane w jednej sumie łącznej, wówczas do całej sumy ubezpieczenia stosuje się stopę składki taryfowej, odpowiadającą towarowi najwyższego stopnia niebezpieczeństwa z pośród zadeklarowanych.

Jak wynika z rozważań powyższych, ani konstrukcja pomieszczeń, ani też rodzaje zabezpieczeń drzwi i okien, nie wpływają na wysokość składki .ubezpieczeniowej.

Jednakże Zakłady Ubezpieczeń na sprawę zabezpieczeń zwracają szczególną uwagę, żądając dokładnych opisów zamknięć drzwi i okien, pomieszczeń sąsiednich, położenia lokalu i t. d., które to opisy decydują o przyjęciu lub nieprzyjęciu ubezpieczenia.

O ile chodzi o wymagania Zakładów Ubezpieczeń, co do zabezpieczeń pomieszczeń towarów zgłaszanych do ubezpieczenia, są one następujące:

a) wszystkie drzwi zewnętrzne muszą być zaopatrzone w zamki wertheimowskie (zuhaltowe),

b) używane do zamknięć zewnętrznych kłódki, muszą być również wertheimowskie (zuhaltowe),

c) drzwi zewnętrzne oszklone, okna, świetliki zewnętrzne i t. p. muszą być zabezpieczone kratami, okiennicami, siatkami, żaluzjami i t. p.

Kalkulacja bowiem składek za ubezpieczenia kradzieżowe, opiera się o statystykę szkodowości w pomieszczeniach odpowiednio zabezpieczonych, które zresztą w żadnym wypadku nie wykluczają możliwości kradzieży, a jedynie utrudniają jej dokonanie.

I tu popularne powiedzenie: Dla złodzieja zamków nie ma — znajduje swe potwierdzenie w całej rozciągłości, ponieważ postęp ma miejsce nie tylko w zakresie ochrony mienia, ale i w zakresie przestępstw, idących wielkimi krokami za postępem techniki...

O ile chodzi o techniczną stronę sporządzania wniosków ubezpieczeniowych, według przepisów taryfowych, nie jest dozwolone łączyć dla obliczenia składki ubezpieczeń dotyczących składów położonych w oddzielnych miejscach, natomiast wolno łączyć składy towarów jednego i tego samego przedsiębiorstwa, które jakkolwiek oddzielnie rozmieszczone, znajdują się w tym samym budynku lub różnych budynkach na jednej i tej samej posesji, stanowiącej jedną zamkniętą całość.

Przy ubezpieczeniu towarów w sklepach, należy mieć na uwadze, że towary w oknach wystawowych, gablotach, wywieszkach i t. p. wtedy są objęte ubezpieczeniem, o ile to wyraźnie zostało omówione, ponieważ ubezpieczenie towarów w sklepie, ryzyk tego rodzaju nie obejmuje.

Rozumie się, że składka za ubezpieczenia towarów w oknach wystawowych, gablotach, wywieszkach i t. p. jest obliczana według odmiennych stóp składek taryfowych.

Urządzenia sklepów, magazynów i t. p. przy ubezpieczeniu od kradzieży z włamaniem, winny być zadeklarowane w oddzielnych pozycjach, przy czym maszyny do pisania, rachowania, kasy kontrolne i t. p., muszą być wyszczególnione z podaniem indywidualnych wartości.

Niezależnie od ubezpieczenia od kradzieży z włamaniem towarów i urządzeń, przedsiębiorstwa handlowe mogą również włączyć do ubezpieczenia ryzyko uszkodzenia lokalu (w związku z włamaniem), przy czym ten rodzaj ubezpieczenia dodatkowego nie obejmuje szyb wystawowych.

Przy ubezpieczeniu uszkodzenia lokalu należy deklarować wysokość sumy ubezpieczenia, mając na uwadze prawdopodobieństwo możliwych uszkodzeń drzwi, okien i t. d., i związane z tym koszta naprawy, które pokrywają Zakłady Ubezpieczeniowe.

Poza tym niezależnie od ubezpieczenia od kradzieży z włamaniem, towary i urządzenia mogą być dodatkowo ubezpieczone od rabunku w lokalu, t. j. napadu, połączonego z zabraniem przedmiotów ubezpieczeniem objętych.

Dodatkowe ubezpieczenie od rabunku w lokalu może być zawarte za pobraniem opłat w formie dodatku do składki za ubezpieczenie kradzieżowe.

Dodatek ten wynosi:

a) jeżeli odpowiedzialność Zakładu Ubezpieczeń obejmuje tylko wypadki rabunku, dokonanego w chwili, gdy w ubezpieczonym lokalu znajduje się najmniej 2 osoby dorosłe — z pośród personelu przedsiębiorstwa — 10%.

b) jeżeli odpowiedzialność Zakładu Ubezpieczeń obejmować ma również wypadki rabunku, dokonanego w chwili, gdy w ubezpieczonym lokalu znajduje się tylko jedna osoba dorosła — z pośród personelu przedsiębiorstwa — 20%.

Przy ubezpieczeniach kradzieżowych, jak i przy ubezpieczeniach ogniowych, na żądanie Zakładu Ubezpieczeń lub przedsiębiorstwa zawierającego ubezpieczenie, może być również stosowane ryzyko własne.

Kwestię ryzyka własnego wyczerpująco omówiliśmy w artykule p. t. Ubezpieczenie od ognia, zamieszczonym w numerze 5 z dnia 10 marca rb. na tym miejscu przypomnieć nam wypada, że ryzyko własne dla Spółdzielni jest jedną z form zmniejszenia wydatku na składkę ubezpieczeniową.

W dziale ubezpieczeń kradzieżowych, przy ubezpieczeniu towarów i urządzeń, Zakłady ubezpieczeń udzielają za środki bezpieczeństwa rabatów następujących:

1) za sygnalizację elektryczną o podwójnym źródle prądu — 10%,

2) za wewnętrzny stały dozór w lokalu (tj. dozór wykonywany przez osobę dorosłą, zatrudnioną w przedsiębiorstwie, czuwającą wewnątrz ubezpieczonego lokalu od chwili jego zamknięcia do chwili otwarcia) — 20%,

3) za wewnętrzny nocny dozór — 15%,

4) za zewnętrzny dozór z zegarem kontrolnym, wykonywany przez osobę dorosłą, stale zatrudnioną w przedsiębiorstwie (a więc z wykluczeniem dozoru wykonywanego przez Zakłady ochrony mienia jak np. „Obhut") — 10%.

Kończąc omówienie działu ubezpieczeń od kradzieży z włamaniem towarów i urządzeń, raz jeszcze musimy podkreślić, że dla Spółdzielni ten rodzaj ubezpieczeń — stanowić powinien przedmiot specjalnych zainteresowań, z uwagi na wysoki przebieg szkodowości.

Ubezpieczenie inkasentów

Ubezpieczenie gotówki i walorów w czasie przenoszenia i przewożenia (inkasentów) może być zawarte:

a) systemem jednostkowym tj. przy podaniu, przez ubezpieczające się przedsięborstwo, sumy ubezpieczenia dla każdego z inkasentów oddzielnie,

b) systemem kolektywnym (przy ubezpieczeniu najmniej 2-ch inkasentów z oznaczeniem sumy ubezpieczenia łącznie dla wszystkich inkasentów zgłoszonych do ubezpieczenia.

Z punktu widzenia interesów Spółdzielni, ubezpieczenia systemem jednostkowym, są bardziej niedogodne, ponieważ krępują przedsiębiorstwo granicą sum ubezpieczenia, zadeklarowanych dla poszczególnych inkasentów.

Przy obu wyżej podanych systemach ubezpieczenia, przedsiębiorstwo deklaruje ściśle ilość ubezpieczonych inkasentów, (którzy, rzecz oczywista, muszą być pracownikami przedsiębiorstwa).

Ubezpieczenie może być zawarte bezimiennie, względnie imiennie (t. j. z podaniem przez przedsiębiorstwo imion i nazwisk wszystkich ubezpieczonych inkasentów) i za ubezpieczenia imienne Zakłady Ubezpieczeń udzielają 10% rabatu od składki podstawowej.

Ubezpieczenie obejmować może transporty w obrębie jednej miejscowości lub transporty ze zmianą miejscowości (obojętnie co do zasięgu terenowego), przy czym w umowie ubezpieczeniowej dla każdego z inkasentów musi być oznaczony rejon działalności.

Ubezpieczenie może być zawarte również w ten sposób, że część inkasentów będzie ubezpieczona w obrębie jednej miejscowości, część zaś ze zmianą miejscowości, co w zasadzie prowadzi do oszczędności na składce ubezpiecze-

niowej, ponieważ ubezpieczenie ze zmianą miejscowości jest o 100% droższe od ubezpieczenia w obrębie jednej miejscowości.

Ilość zadeklarowanych do ubezpieczenia inkasentów musi być ściśle przestrzegana, ponieważ gdyby okazało się, że w chwili rabunku kursowała większa ilość inkasentów od ilości zadeklarowanej, przedsiębiorstwo poniosłoby stratę w postaci redukcji odszkodowania.

Tego rodzaju redukcje przeprowadzają Zakłady ubezpieczeń drogą pomnożenia sum poniesionych szkód przez ułamki, których licznikiem jest ilość zadeklarowanych do ubezpieczenia inkasentów, mianownikiem zaś ilość inkasentów, która kursowała faktycznie w chwili dokonania rabunku.

Za ubezpieczenia, które obejmują odpowiedzialność Zakładów Ubezpieczeń za transporty w dniach ściśle kalendarzowo określonych, nie przekraczających 4-ch dni w miesiącu, składkę oblicza się w sposób następujący:

a) 1 dzień w miesiącu liczy się	30%	składki rocznej
b) 2 dni „ „ „	45%	„ „
c) 3 „ „ „ „	60%	„ „
d) 4 „ „ „ „	80%	„ „

Przy ubezpieczeniach gotówki i walorów w czasie transportu mają zastosowanie rabaty następujące:

a) jeżeli inkasentowi towarzyszy zawsze dla bezpieczeństwa druga osoba, nieposiadająca przy sobie ubezpieczonych walorów; udzielany jest rabat w wysokości 40%,

b) jeżeli zaś asysta taka obowiązuje tylko od pewnej zgóry ustalonej sumy, wówczas ustępstwo za asystę bywa udzielane tylko od składki, która przypada na sumę przenoszoną w asyście,

c) przy ubezpieczeniu systemem kolektywnym ustępstwo za asystę może być udzielone tylko wówczas, gdy wszyscy inkasenci kursują z asystą.

Przy ubezpieczeniach gotówki i walorów w czasie transportu, mają również zastosowanie rabaty za wielolecie, które podaliśmy w części dotyczącej ubezpieczeń od kradzieży z włamaniem towarów i urządzeń.

W dziale ubezpieczeń kradzieżowych i rabunkowych, niezależnie od składki, obliczonej z uwzględnieniem przysługujących rabatów, pobierane są następujące opłaty dodatkowe:

a) za porto i polisowe wg norm przewidzianych taryfą,

b) stemplowa, w ustawowej wysokości, wynosząca 2,2% składki netto łącznie z opłatą za porto i polisowe.

W zakończeniu działu ubezpieczeń kradzieżowych, musimy nadmienić, że taryfy obowiązujące dla ubezpieczeń spółdzielczych, zawieranych za pośrednictwem Związku Rewizyjnego, postaramy się zamieścić w naszym wydawnictwie, po zakończeniu całego cyklu artykułów w sprawach ubezpieczeniowych.

Plan kont przedsiębiorstw przemysłowych

Wyszedł z druku i wkrótce ukaże się na półkach księgarskich „Jednolity plan kont dla zakładów przemysłowych w GG.".

Praca obejmuje dwie części:

1) Tekst, zawarty w tomie I; jest to część opisowa, w języku niemieckim i polskim, licząca 108 stron druku.

2) Załączniki, również w języku niemieckim i polskim, zebrane w tomie II.

Jaka jest treść tomu I mówi jej spis:

„ „ 04 Patenty, licencje, koncesje, marki i inne uprawnienia
„ „ 05 Udziały i długoterminowe należności
„ „ 06 Urządzenia specjalne poszczególnych gałęzi przemysłu
„ „ 08 Kapitał i rezerwy
„ „ 09 Sprostowania wartości, rezerwy (specjalne) i pozycje rachunku rozgraniczającego

Klasa 1 Konta finansowe

Grupa kont 10 Kasa
„ „ 11 Pocztowy obrót czekowy
„ „ 12 Weksle obce, czeki
„ „ 13 Papiery wartościowe kapitału obrotowego
„ „ 14 Należności z tyt. dostarczonych towarów oraz świadczeń
„ „ 15 Różne należności
„ „ 16 Zobowiązania z tyt. dostarczonych towarów oraz świadczeń
„ „ 17 Akcepty
„ „ 18 Różne zobowiązania
„ „ 19 Rachunek prywatny

Klasa 3 Konta surowców, materiałów pomocniczych i materiałów potrzebnych dla ruchu
„ 7 Konta półgotowych i gotowych wyrobów

2. Konta, które zamyka się przez rachunek zysków i strat (konta wynikowe)

Klasa 2 Konta rozgraniczające
„ 4 Konta rodzajów kosztów

Grupa kont 40 Materiał do wytwarzania
„ „ 41 Płace
„ „ 42 Pensje
„ „ 43 Świadczenia społeczne
„ „ 44 Utrzymanie, narzędzia, paliwo, siła, materiał na cele kosztów ogólnych
„ „ 45 Różne podatki i daniny publiczne
„ „ 46 Różne koszty ogólne
„ „ 48 Koszty kalkulacyjne
„ „ 49 Koszty specjalne

Klasa 8 Konta sprzedaży i wpływów

3. Zamknięcie normalnego planu kont

Klasa 9 Konta zamknięcia

Zamknięcie na zasadzie przepisów kodeksu handlowego

Zamknięcie rachunkowe firm, stojących pod zarządem powierniczym

RACHUNEK KOSZTÓW

I. Obliczenie kosztów oddziałowych

1. Najprostsza forma zestawienia obliczenia kosztów oddziałowych
2. Rozbudowa rachunku miejsc powstawania kosztów
   Tworzenie pomocniczych miejsc powstawania kosztów
   Rozliczenie pomocniczych miejsc na główne miejsce powstawania kosztów
3. Podział rodzajów kosztów w zestawieniu obliczenia kosztów oddziałowych
4. Koszty kalkulacyjne
   Odsetki kalkulacyjne i kapitał niezbędny do prowadzenia przedsiębiorstwa
   Odpisy kalkulacyjne
   Ryzyko kalkulacyjne
   Kalkulacyjne wynagrodzenie przedsiębiorcy.

II. Kalkulacja

1. Kalkulacja metodą dzielenia
2. Kalkulacja metodą narzuceń
3. Czas, jako podstawa kalkulacji
4. Kalkulacja końcowa i przedwstępna.

Współzależność pomiędzy podstawami kształtowania cen i rachunkiem kosztów

1. Podstawy kształtowania się cen
   a) Kształtowanie się cen na wolnym rynku
   b) Kształtowanie się cen kartelowych
   c) Kształtowanie cen w gospodarce kierowanej
2. Kształtowanie cen i poziom kosztów
   a) Kształtowanie cen w Generalnym Gubernatorstwie
   b) Podstawy kształtowania cen w Generalnym Gubernatorstwie
   c) Koszt własny
   d) Stosunek pomiędzy rachunkiem kosztów i kształtowaniem cen.

Indeks z powołaniem się na konta

W tomie II zaś mieszczą się następujące załączniki:

1. Minimalny plan kont dla zakładów przemysłowych w Generalnym Gubernatorstwie
2. Normalny plan kont dla zakładów przemysłowych w Generalnym Gubernatorstwie
3. Karta materiału do wytwarzania
4. Karta materiału pomocniczego
5. Karta płacy
6. Karta kosztów maszyn

7a. Rachunek wynikowy według planu kont i wyprowadzenie rachunku zysków i strat, stosownie do przepisów dotyczących osób prawnych

7b. Rachunek zysków i strat według przepisów dotyczących osób prawnych (buchalteryjny sposób postępowania)

8. Przykład bilansu według planu kont
9. Rachunek zysków i strat (metoda statystyczna)
10. Rachunek wynikowy w myśl specjalnych przepisów odnośnie „Zamknięcia rachunkowego za rok 1940 przedsiębiorstw, będących pod nadzorem powierniczym, w Generalnym Gubernatorstwie“
11. Przykład nieskomplikowanego zestawienia obliczenia kosztów oddziałowych przy posługiwaniu się normalnym planem kont
12. Przykład zestawienia obliczenia kosztów oddziałowych dla średnich przedsiębiorstw
13. Ustalenie kapitału niezbędnego do prowadzenia przedsiębiorstwa celem obliczenia odsetek kalkulacyjnych
14. Przykład kalkulacji 1
15. Przykład kalkulacji 2.

Praca została wydana przez Kuratorium Rzeszy dla Spraw Gospodarczych, Placówka Służbowa w GG., jako Nr. 140 publikacyj R. K. W. (R. K. W. jest to skrócona nazwa instytucji „Reichskuratorium für Wirtschaftlichkeit“ w Berlinie, która posiada swoją Placówkę Służbową w G. G. z siedzibą w Krakowie). Autorami są: Dr. Rudolf Gater, kierownik Placówki Służbowej Kuratorium Rzeszy dla Spraw Gospodarczych w GG., Dypl. Kupiec Rudolf Wittich, referent Grupy Gospodarczej Budowy Maszyn w Berlinie, Dypl. Inż. Dr. Fritz Gerlach, zastępca kierownika Urzędu dla Kształtowania Cen w Rządzie GG. Tłumaczenie na język polski zrobiła Ulryka Dylionówna, referentka Kuratorium Rzeszy dla Spraw Gospodarczych, Placówka Służbowa w GG.

Kuratorium daje dwa rodzaje planu kont:

1) Minimalny plan kont, który zawiera tylko najniezbędniejsze konta i przeznaczony jest dla mniejszych przedsiębiorstw,
2) Normalny plan kont silnie rozbudowany, obliczony na przedsiębiorstwa średnie i duże.

W porównaniu z tymi planami wykazuje plan kont obowiązujący obecnie w spółdzielniach rolniczo-handlo-

wych dość duże różnice. Różnice pochodzą głównie stąd, że plan kont opracowany przez Kuratorium odpowiada zasadom, jakie — według przepisów normujących rachunkowość przedsiębiorstw w Rzeszy (Dekret Ministra Gospodarki Rzeszy i Prus oraz Komisarza Rzeszy dla Kształtowania cen z dnia 11. 11. 1937) stanowią tam regułę, w przemyśle przede wszystkim, podczas gdy plan kont spółdzielni rolniczo-handlowych w GG. został oparty na wzorach raczej odbiegających od reguły, mianowicie został przystosowany do planu kont spółdzielni towarowych w Rzeszy.

W podziale na klasy istnieje ta ważna różnica, że w planie kont dla zakładów przemysłowych konta rodzajów kosztów mieszczą się w klasie 4, a nie w klasie 5. Rabaty i skonta zaś nie tworzą tu oddzielnej klasy.

Ani minimalny ani normalny plan kont dla zakładów przemysłowych nie wprowadza do księgowości rachunku kosztów poszczególnych działów przedsiębiorstwa, czyli rachunku miejsc powstawania kosztów. Skutkiem tego klasy 5 i 6 w obydwu planach kont są wolne. Obliczenie kosztów poszczególnych działów robi się tylko w formie statystycznej poza księgowością. Przewidziane w tym celu odpowiednie zestawienie, które znajduje zastosowanie przy posługiwaniu się normalnym planem kont, nosi nazwę „Betriebsabrechnungsbogen". Jest to nowy w spółdzielniach sposób obliczania kosztów działów. Za jego pomocą osiąga się powiązanie księgowości z kalkulacją. Rachunek kosztów poszczególnych działów przedsiębiorstwa ma do księgowości wprowadzić (przy pomocy klas 5 i 6) zapowiedziany w omawianej pracy „rozszerzony plan kont", z wydania którego na razie zrezygnowano.

Dalszą różnicę w porównaniu z planem kont spółdzielni stanowi podział kont towarowych na konta surowców i materiałów pomocniczych w klasie 3, oraz konta półgotowych i gotowych wyrobów w klasie 7. Konta w obydwu tych klasach należą do czysto zapasowych; w klasie 8 natomiast mieszczą się czysto wynikowe konta sprzedaży i wpływów. Tym samym odpadają konta mieszane, co stanowi ważną różnicę w porównaniu z dotychczasową praktyką w spółdzielniach.

W minimalnym planie kont klasa 2 jest wolna. Odsetki, odpisy i różne wydatki względnie dochody o charakterze nadzwyczajnym księguje się na kontach mieszczących się w klasie 4 względnie 8. W normalnym planie kont natomiast zajmuje klasa 2 ważne miejsce. Zadaniem klasy 2 jest odgraniczyć wydatki i dochody mające w danym przedsiębiorstwie charakter wyjątkowy, dodatkowy, ewentualnie spekulacyjny, nieobjęte więc ramami kalkulacji, od takich wydatków i dochodów, prowadzonych w klasie 4 względnie 8, które stanowią konieczne następstwo działalności danego przedsiębiorstwa, które — inaczej powiedziawszy — związane są bezpośrednio z przedmiotem działania tego przedsiębiorstwa i, gdy chodzi o wydatki, muszą być uwzględniane przy kalkulacji.

Wspomniane rozgraniczenie zostało w normalnym planie kont przeprowadzone w sposób możliwie ścisły. Znalazło ono wyraz także w odróżnieniu odsetek kalkulacyjnych i odsetek faktycznie otrzymywanych, względnie wypłacanych, dalej w odróżnieniu odpisów kalkulacyjnych i odpisów bilansowych itd. Koszty kalkulacyjne księguje się w klasie 4 („konta rodzajów kosztów") normalnego planu kont, różnicę natomiast między kosztami kalkulacyjnymi a buchalteryjnymi ma wykazać klasa 2 („konta rozgraniczające").

Przeprowadziwszy takie rozgraniczenie wydatków i dochodów normalny plan kont dla zakładów przemysłowych przewiduje w klasie 9 odrębne zamknięcie kont klasy 2, które ma dać wynik niezwiązany z bezpośrednią działalnością przedsiębiorstwa (außerbetriebliches Ergebnis), odrębne zaś zamknięcie kont klas 4 i 8, mające dać wynik związany z bezpośrednią działalnością przedsiębiorstwa (Betriebsergebnis). W taki sposób do rachunku strat i zysków wchodzą tylko salda obydwu zamknięć wymienionych wyżej.

Zadania planu kont

Publikacja „Jednolity plan kont dla zakładów przemysłowych w Generalnym Gubernatorstwie" przeznaczona jest głównie dla celów dydaktycznych. „Ma ona — jak czytamy w publikacji — uprzystępnić przedsiębiorstwom zapoznanie się z najważniejszymi zasadami usystematyzowanej rachunkowości. Placówka służbowa Kuratorium Rzeszy dla Spraw Gospodarczych zbadała w Generalnym Gubernatorstwie cały szereg przedsiębiorstw i stwierdziła stan rachunkowości w tych zakładach. Poza nielicznymi przedsiębiorstwami, znajdującymi się pod kierownictwem niemieckich powierników lub zreorganizowanymi przez niemieckich specjalistów od spraw gospodarczych, rachunkowość przedsiębiorstw w Generalnym Gubernatorstwie nie przekracza ram księgowości kupieckiej. Częściowo istnieją już wprawdzie pewne podstawy do obliczania kosztów oddziałowych, nie wystarczają one jednak do przeprowadzenia kalkulacji, opartej na liczbach księgowości. Kalkulacja opiera się zatem przeważnie na liczbach szacunkowych. Opracowany w Rzeszy system, sprowadzający księgowość, obliczenie kosztów oddziałowych i kalkulację do ścisłego związku organicznego, należy w Generalnym Gubernatorstwie do rzadkości. Zadaniem niniejszych wytycznych jest umożliwienie zakładom przemysłowym w Generalnym Gubernatorstwie zapoznania się z rozwiniętym w Rzeszy systemem i przygotowanie przestawienia się ich przedsiębiorstw na jednolity plan kont dla zakładów przemysłowych w Generalnym Gubernatorstwie."

Celem wyszkolenia kierowników przedsiębiorstw oraz pracowników organizowane są przez Izbę Centralną dla Gospodarki Ogólnej w Generalnym Gubernatorstwie specjalne kursy księgowości. Praca wydana przez Kuratorium ma dostarczyć dla tych kursów niezbędny materiał naukowy i poglądowy oraz umożliwić słuchaczom pogłębienie i powtórzenie materiału wykładowego kursów.

W oparciu o tę pracę zostaną następnie wydane zarządzenia, które przewidują m. in. wprowadzenie jednolitego planu kont dla przedsiębiorstw przemysłowych w Generalnym Gubernatorstwie.

Spółdzielnie rolnicze obowiązuje na razie plan kont, wydany na początku bieżącego roku. Jeżeli zaś w tym miejscu omawiamy jednolity plan kont dla przedsiębiorstw przemysłowych, to dlatego, by zapoznać z nim pracowników spółdzielni i ułatwić im wzięcie udziału w urządzanych ewentualnie kursach buchalteryjnych.

Również plany kont, które otrzymają zakłady wytwórcze w spółdzielniach, będą dla spółdzielni tak długo miarodajne, dopóki w porozumieniu z Kuratorium Rzeszy dla Spraw Gospodarczych nie zostaną ustalone dla naszych spółdzielni odpowiednie przepisy.

Skóry surowe

W ostatnich kilku latach zaszły poważne zmiany w strukturze obrotów spółdzielni rolniczo handlowych. Asortyment ich został poważnie rozszerzony i niejednokrotnie dość właściwie uzupełniony produktami rolniczymi, jak i artykułami potrzebnymi w gospodarstwach rolnych i domowych, których skupem i zbytem spółdzielnie rolniczo handlowe dawniej się nie zajmowały.

Między innymi do takich należą skóry surowe, skóry miękkie i twarde i ich przetwory.

Ze względu na ważność tego zagadnienia a małe doświad-

czenie w tym zakresie, pragniemy za pomocą niniejszego artykułu zapoznać, choćby w ogólnym zarysie, spółdzielców-rolników-producentów skór surowych i pracowników, zajętych w tej dziedzinie, z najważniejszymi elementami skupu konserwacji transportu i zbytu skór surowych.

Generalne Gubernatorstwo jako teren rolniczy produkuje poważne ilości skór średnich i lekkich bydlęcych i cielęcych.

Wskutek nieodpowiedniego zdjęcia i złej konserwacji naszych skór — ponosimy duże — niepowetowane straty. Również poważne straty powoduje plaga gza bydlęcego, który występuje niemal we wszystkich okolicach G. G. uszkadzając mniejszy lub większy procent skór.

Walka z tym stanem rzeczy jest możliwa, a z punktu widzenia interesów całokształtu gospodarki jest w najwyższym stopniu pilna i konieczna.

W dużych ośrodkach, gdzie istnieją dobrze urządzone nowoczesne rzeźnie doprowadzono zdjęcie i konserwację skór do stanu dobrego. Należy zatem przypuszczać, że przy wspólnym wysiłku i przy większej dbałości i fachowości producentów skór surowych, tj. rolników następnie instruktorów rolnych-hodowlanych, pracowników w rzeźniach, zajmujących się zdejmowaniem i konserwowaniem skór oraz pracowników w spółdzielniach rolniczo-handlowych, zajmujących się skupem, sortowaniem, magazynowaniem i transportowaniem skór, uda się niewątpliwie dotychczasowy wadliwy stan ulepszyć na całym terenie Generalnego Gubernatorstwa.

W tym celu zgodnie z wytycznymi Ogólnogarbarskiego Komitetu do spraw surowców pozwalamy sobie tą drogą poinformować zainteresowanych tym zagadnieniem spółdzielców o przyczynach obecnego niewłaściwego stanu rzeczy i sposobach usunięcia dotychczas istniejących niedomagań.

Świeże i mokro-solone skóry surowe

Jakkolwiek skóry surowe traktuje się jako produkt uboczny gospodarstwa rolnego, przecież każdy rozważny hodowca zdaje sobie sprawę najzupełniej, jak wielką rolę odgrywa w organiźmie zwierząt skóra, za pomocą której chronią się one przed zaziębieniem i upałem i uodparniają od chorobotwórczych zarazków.

Już z samego zewnętrznego wyglądu skóry informujemy się o stanie zdrowotnym bydlęcia.

Uprzytomniwszy sobie powyższe zrozumiemy, że niejednokrotnie lekkie nawet uszkodzenie skóry zwierzęcia może spowodować ogólne zakażenie organizmu tegoż na skutek przedostania się chorobotwórczych zarazków do krwi.

Wszelkie więc nieumiejętne obchodzenie się z bydłem, powodujące uszkodzenia skóry, w pierwszym rzędzie przynosi straty dla rolników. Również z tych powodów tracą i rzeźnicy-producenci skór surowych, jako też i kupcy, handlujący tym artykułem, a przede wszystkim garbarze, bowiem wartość surowca stanowi 50% wartości gotowej skóry. Hodowcy ponoszą bezpośrednią stratę z tego powodu już przy sprzedaży żywego bydlęcia o uszkodzonej skórze, gdyż skaleczenia tejże bezwarunkowo obniżają cenę żywca. Oprócz tego, zważyć należy, że gospodarstwa rolne są bardzo poważnym odbiorcą skór w postaci obuwia, uprzęży oraz pasów do maszyn rolniczych. A zatem, jest dobrze zrozumianym i żywotnym interesem rolników dostarczać dobry i nieuszkodzony surowiec.

W artykule niniejszym pragniemy omówić przede wszystkim uszkodzenia skóry surowej, spowodowane przez nieumiejętne obchodzenie się z bydłem. Rozróżniamy wśród tychże trzy grupy:

1. Uszkodzenia spowodowne przez ciernie, żywopłoty i druty kolczaste, przez uderzenia rogami, przez używanie kijów z kolcami do poganiania, przez zgrzebła, niewłaściwe znakowanie, gwoździe w stajniach oraz przez gnój i mocz.
2. Uszkodzenia spowodowane przez robactwo, jak: giez bydlęcy, kleszcze, wszy, wszoły i inne.
3. Uszkodzenia spowodowane przez choroby skórne, jak: parchy, liszaje i inne.

C i e r n i e. Ażeby uniknąć szerokich zadraśnięć przez ciernie, należy wyciąć wszystkie krzewy cierniowe, znajdujące się na pastwiskach, na wysokość około $1^1/_2$ do 2 metrów.

Zwierzęta opadnięte przez robactwo i pasożyty, ognojone lub mocno się pocące w skwarze letnim, chętnie się czochrają. Do tego użytku stawia się w chlewniach specjalne słupy. Byłoby to również bardzo wskazane na pastwiskach. Powyższe słupy-drapaczki należy jednakże utrzymywać w czystości, aby nie dopuścić do zakażenia się bydlęcia. Rozumie się, że słupy winny być zupełnie gładko sheblowane, bez śladu jakichkolwiek szpar lub drzazg. Celem zdezynfekowania drapaczek, należy posmarować je od góry do dołu olejem karbolowym lub podobnym preparatem, co jednocześnie zabezpieczy słupy od wpływów deszczu i niepogody. Ale nade wszystko pożądanym jest, aby na pastwiskach znajdowały się cieniste drzewa oraz stawy do pławienia się bydła.

D r u t y k o l c z a s t e. Szczególnie rozpowszechnione są skaleczenia, spowodowane drutami kolczastymi. Prawie już nie spotyka się dzisiaj nieogrodzonych pastwisk. W tych miejscowościach, gdzie nie ma naturalnych żywopłotów, pastwiska otacza się drutami kolczastymi, o które zwierzęta zdrapują sobie skórę do krwi.

Drut gładki, bez kolców, wcale nie jest droższy od kolczastego, zaś przez umiejętne skrzyżowanie można o tyle wzmocnić ogrodzenie z tegoż drutu, że będzie ono znacznie wytrzymalsze, aniżeli z kolczastego.

Również wątpić należy, aby ogradzając pastwisko drutem bez kolców, ułatwiało się tym sposobem zwierzętom ucieczkę. Powodem niepokoju bydła latem na pastwisku jest przeważnie giez bydlęcy. Ochrońmy zwierzęta od gza, a ucieczki bydląt przez płoty ustaną same z siebie.

Ustawiając na pastwiskach specjalne słupy-drapaczki, zmniejszymy uszkodzenia skóry przy czochraniu się zwierząt o druty kolczaste.

U d e r z e n i a r o g a m i. Ażeby uniknąć wzajemnego kaleczenia się zwierząt pzez bodzenie się, coraz częściej stosuje się usuwanie rogów. Naturalnie, trzeba to czynić wtedy, gdy zwierzę jest jeszcze zupełnie młode. Nie ma to żadnego ujemnego wpływu na rozwój bydlęcia, a w następstwie oszczędzić może hodowcy dużych strat.

Z g r z e b ł a. Gnoju nie należy zdrapywać, natomiast jedynie celowym zabiegiem jest obmywanie tegoż. Jeżeli zdrapuje się gnój ostrym zgrzebłem, wytwarza się na skórze rysy, na skutek których obniża się wartość skóry wyprawionej. Szczególnie szkodliwym jest zdrapywanie przyschniętego już gnoju. Obecne nowoczesne zgrzebła mają zaokrąglone końce i dlatego są o wiele lepsze, niż dawniejsze ostre. Gąbka i woda są jednak najbardziej pożądanymi środkami dla usunięcia gnoju, przewyższającymi wszelkie najlepsze nawet zgrzebła.

K o l c e d o p o g a n i a n i a. Nie rzadko poganiacze używają gwoździa przy kijach i biczach i kłują nimi zwierzęta. Na skutek tego powstają głębokie dziury, często na całej skórze. Niekiedy skóry posiadają setki takich dziur i ukłuć.

S t e m p l o w a n i e. Przy stemplowaniu zwierząt za pomocą farby i smoły, należy uważać, ażeby farba nie paliła, smoła zaś nie była za gorąca, by nie niszczyć w ten sposób liczka.

Obecnie zmierzamy do tego, ażeby wypalane znaki zastąpić innego rodzaju cechowaniem — na uchu lub na racicach.

G n ó j i m o c z. Gnój i mocz zaogniają skórę i tym samym powodują jej uszkodzenie. W wyprawionej skórze takie miejsca zapalne od razu się wyróżniają. Obniża to znacznie wartość skóry. Również i samo zwierzę cierpi bardzo przy takich stanach zapalnych, siły je opuszczają

i z tego powodu obniża się wydajność jego pracy i wydajność mleka.

Na koniec, musimy prosić wszystkich rolników, ażeby nie dopuszczali do uszkodzeń zwierząt przez wystające w stajniach gwoździe, i z tą samą prośbą zwracamy się do handlarzy, poganiaczy i przewodników transportów. Przede wszystkim, baczną uwagę zwrócić należy na transportowanie bydła w wagonach i samochodach ciężarowych i usunąć z nich wszelkie wystające gwoździe i części metalowe.

O w a d y. Najszkodliwszymi owadami dla skór zwierzęcych są larwy gzów bydlęcych, tzw. larwy gzie. Ze względu na to, że rozwój gza i jego poczwarki jest dokładnie zbadany i wynalezione są już środki dla zwalczania go, zwracamy się z prośbą do rolników, ażeby starali się oczyścić dotknięte nim bydło. Rolnik powinien zdać sobie sprawą z tego, że przez gzy, a specjalnie ich larwy, ponosi największą szkodę, gdyż bydło jego cierpi pod każdym względem. Niemcy, Belgia i Dania — wydały specjalne przepisy, mające na celu niszczenie larw na żywym bydle. Na skutek tego zarządzenia, plaga ta w wymienionych państwach wydatnie się zmniejszyła, co prawdopodobnie nastąpi wszędzie po wydaniu odpowiedniego zarządzenia w tym kierunku. Mamy nadzieję, że rolnicy będą współdziałali w walce z plagą gza, tym bardziej, że z tego powodu ponoszą wielkie straty nie tylko na skórze surowej, ale również i ze względu na obniżenie się wydajności mleka i mięsa u bydła dotkniętego gzem bydlęcym.

Larwy dojrzałe można zniszczyć, wyciskając je ręką z guzów larwowych, umieszczonych na krzyżu bydlęcia. Poza tym, istnieją jeszcze inne sposoby skuteczne w praktyce niszczenia larw przy pomocy różnych maści i preparatów chemicznych. Rolnicy, którzy tych innych sposobów nie znają, łatwo mogą się o nich dowiedzieć od każdego weterynarza lub miejscowej organizacji rolniczej.

K l e s z c z e. Kleszcze rozpowszechniły się przede wszystkim w miejscowościach zalesionych i na górskich pastwiskach, i tam spotykamy dotknięte nimi skóry bydlęce. Szczególnie nasze leśne pastwiska i lasy bywają siedliskami tej plagi bydła. Plagę tę można zwalczyć wypalając zakrzewia. Jeżeli sprowadza się bydło z miejscowości dotkniętej tą plagą, musi ono uprzednio być poddane dezynfekcji, ażeby tym sposobem uniknąć dalszego zarażania. Jednakże uszkodzenia spowodowane przez kleszcze pozostają już na skórze.

W s z y i w s z o ł y b y d l ę c e. Poważne szkody wyrządzają również i te pasożyty, wszy przez ukłucia, wszoły przez gryzienie skóry i włosów.

Ażeby uchronić się przed tymi szkodnikami, należy utrzymywać bydło w największej czystości. W razie spostrzeżenia tych pasożytów, należy odseparować bydło porażone od zdrowego i zastosować bezwarunkowo dezynfekcję, tym bardziej, że owady te, nie tylko powodują bezpośrednio wielkie straty, ale są również przewodnikami grzybków i bakterii chorobotwórczych.

I n n e p a s o ż y t y. Latem widzi się bydło i konie pokryte chmarą much i bąków i niejednokrotnie do krwi pokąsane. Każde ukłucie przez owady widoczne jest na wyprawionej skórze. Środki ochronne stosowane na świeżym powietrzu, znane są już rolnikom. Natomiast należy zwrócić uwagę na mało jeszcze rozpowszechniony sposób pociągania w stajniach okien i ścian niebieską farbą. Dzięki zastosowaniu powyższego nasze stajnie i obory przestaną być wylęgarnią tego robactwa, gdyż muchy nie trzymają się w pomieszczeniach koloru niebieskiego.

C h o r o b y s k ó r n e. Choroby znane pod nazwą parchów i liszai — są dostatecznie znane rolnikom. Szczególnie ważne jest dla hodowców uchronić bydło swoje przed tymi chorobami, gdyż nie tylko są one zaraźliwe dla zwierząt, ale przenoszą się nawet i na ludzi. Z powodu tych chorób garbarstwo ponosi również wielkie szkody, gdyż skóry zwierząt dotkniętych nimi, tracą na wartości.

R o z t o c z e i p a j ę c z a k i. Rozpowszechnioną chorobę znaną pod nazwą parchów, wywołują roztocze i pajęczaki włosowe, powodujące wielkie straty, zarówno dla rolników, jak i dla garbarzy. Te pasożyty albo wyżłabiają korytarzyki i dziury w skórze, wywołując przez swoje wydzieliny zapalenia skóry lub przenikając do głębszych warstw tejże, wytwarzają na niej zgrubienia i guzy.

Podobnie, jak przy chorobach wywołanych przez inne pasożyty, tak i w tych wypadkach wskazane jest utrzymywanie bydła w jak największej czystości.

Dla ochrony bydła przed tymi chorobami, powinny istnieć specjalne kąpieliska dezynfekcyjne, przez które co dwa, trzy miesiące przepędzałoby się bydło.

Środki zwalczające te wszystkie szkodniki pochodzenia roślinnego i zwierzęcego są znane rolnikowi. Często jednak bywają za późno stosowane. Rolnicy powinni pamiętać, że lepiej jest zapobiegać złu, niż je leczyć, że zatem należy przez zachowanie czystości i stosowanie odpowiednich środków przeszkodzić rozwojowi pasożytów. W cięższych przypadkach należy zawezwać weterynarza.

Zdjęcie, konserwowanie i transportowanie skór surowych

Zanim przystąpimy do opisu bicia i zarzynania bydła, suszenia, solenia, magazynowania i przesyłki skór surowych, pozwalamy sobie raz jeszcze zwrócić uwagę rolników i hodowców bydła, że oni sami są w pierwszym rzędzie, znacznymi konsumentami tego surowca. Im bardziej przeważającą jest w danym kraju ludność wiejska, tym większą stosunkowo ilość skór zużywa się na potrzeby ludności rolniczej. Dlatego też prosimy rolników w ich własnym interesie o głębsze zainteresowanie się dalszymi ustępami niniejszego artykułu.

Osobną klasę skór, stanowią skóry zdejmowane bezpośrednio przez rolników lub zdejmowane w rakarniach rolniczych ze zwierząt padłych, oraz wielka część końskich. Skóry wymienione wymagają specjalnego zwrócenia uwagi celem poprawy ich stanu, gdyż zdejmowane są w bardzo niesprzyjających warunkach.

Handlarzy bydłem, rzeźników oraz zainteresowanych w produkcji i obrocie skórami surowymi. gorąco prosimy, aby przy każdej nadarzającej się sposobności przypominali hodowcom ich obowiązki względem zwierząt, a w razie usterek, o stosowanie odpowiednich potrąceń.

Bydło ognojone, zawszone lub z chorobami skóry nie powinno być w ogóle dopuszczane do transportów i na targi bydlęce.

Mamy też nadzieję, że rzeźnicy przeprowadzą zasadę, aby przed ubojem bydło było obmywane i oczyszczane z gnoju.

Po zabiciu należy zwierzę podciągnąć na hak, i w wiszącej pozycji obrobić i zdjąć z niego skórę, jak to się odbywa we wszystkich wielkich i nowoczesnych zakładach rzeźniczych. W rzeźniach, w których nie zastosowano jeszcze urządzeń nowoczesnych, nie należy w żadnym razie wlec po podłodze tuszy zwierzęcych. Piasek i okruchy cementu zdrapują i kaleczą skórę. Najgorsze tego rodzaju uszkodzenia spotykamy na skórach końskich i innych wiejskiego uboju, szczególnie po sztukach padłych. W razie braku urządzeń do obrobienia tuszy zwierzęcej w pozycji wiszącej, należy zdjąć skórę z bydlęcia na tym miejscu, gdzie ono zostało zabite.

Ze szczególną uwagą należy dokonywać prawidłowego rozcięcia skóry przed zdejmowaniem. Złe zdjęcie obniża wartość skóry, szczególnie przy skórach ciężkich, których słupiec (krupon) przerabiany jest na skórę podeszwową, boki zaś na inne gatunki. Źle zdjęte boki i łapy rwą się pod maszyną.

Unikajcie dziur i zacięć! Szczególnie szkodliwymi są zacięcia długie i płaskie (tzw. paryskie cięcia), polegające na tym, że na mięsie pozostawia się paski skóry, co wpływa rzekomo na piękny wygląd mięsa ale nie podnosząc jego wartości odżywczej, czyni całą skórę prawie bezwartościową.

Łby i nogi należy obcinać w rzeźni i w świeżym stanie przerabiać na kiełbasy, galarety itp. Dla garbarzy te części

są niepotrzebne, zwiększają jedynie koszty przewozu. Łebek cielęcy winien być obcięty z tyłu, tuż za uszami.

Rada Garbarska uchwaliła następujące normy odnośnie okrawania i obcinania skór surowych:

Skóry cielęce powinny być bez łbów, krótka łapa (obcięta pośrodku kolana), bez kości ogonowej i bez mięsa.

Skóry bydlęce winny być z łbami, ale bez rogów, kości czołowych i mordy oraz kości ogonowej, łapa krótko obcięta.

Skóry określone „o krótkiej łapie“ winny mieć łapy obcięte tuż pod stawem kolanowym; zaś „o długiej łapie“ tuż nad pęciną — określenie „długa łapa z pęciną“ należy rozumieć z pęciną jednakże bez ścięgien i racic.

Obcinając pęciny nie należy przy skórze pozostawiać jakichkolwiek resztek.

S k ó r y c i e l ę c e. Jako delikatniejsze, łatwiej podlegają uszkodzeniu i dlatego przy zdejmowaniu należy je staranniej traktować. Należy używać noża jedynie przy rozcięciu skóry i obcinaniu nóg, karku i ogona, poza tym skórę powinno się ściągać przy pomocy pięści i kolana.

Skóry po zdjęciu należy przenosić w specjalnych koszach, nie wolno ich wlec po podłodze.

Skóry cielęce i owcze po rozcięciu, można ściągnąć z tuszy odbijając je pięścią. Również i przy skórach bydlęcych można w dużym stopniu korzystać z tego sposobu. W razie koniecznej potrzeby użycia narzędzia, uważamy za najbardziej stosowne odbijanie przy pomocy tzw. tępego młota, lub innego podobnego przyrządu, zamiast używania noża.

Należy stosować jak największą staranność, aby uniknąć zacięć, dziur, rowków itp. uszkodzeń, które znacznie obniżają wartość skór. Młotek może być użyty przy ściąganiu skóry jedynie wówczas, jeżeli tusza zwierzęcia jest zawieszona, natomiast nie można go użyć, gdy tusza leży na ziemi lub na koźle.

W większych rzeźniach poddaje się skóry natychmiast silnemu natryskowi wodą od strony włosia i mizdry i specjalnymi gumowymi grabkami oczyszcza się je z krwi wszelkich nieczystości. Na skutek tych zabiegów i przy jednoczesnym natychmiastowym starannym zasoleniu, unika się niebezpieczeństwa gnicia, plam solnych i innych uszkodzeń.

W mniejszych rzeźniach, gdzie nie da się obmywać skóry po zdjęciu, należy ją przed zdjęciem oczyścić z krwi i brudu. Skóry wymagają dwóch do trzech godzin, aby ostygły i ociekły. Najlepiej jednak zaraz po zdjęciu zamagazynować je w zimnych (mrożonych) składach. Spóźnione zasolenie powoduje w konserwacji cały szereg uszkodzeń.

Podczas lata, skóry powinny być najpóźniej w ciągu trzech godzin po uboju zdjęte, zasolone i ułożone w zimnych pomieszczeniach. Niejednokrotnie soli się je za późno, używa się przy tym za mało i nieodpowiedniej soli. Należy używać tyle soli, ażeby skóry były całkowicie pokryte, a przed układaniem w stosy dodatkowo przesypywać je lekko solą od strony mizdry.

Najkorzystniej jest, zasoliwszy lekko skórę, ułożyć je płasko jedną na drugiej, zwracając do siebie mizdrami, w stosy na $1^1/_2$ metra wysokie i pozostawić, ażeby ociekły na 24 — 48 godzin. Następnie układa się je ponownie, tak aby nie było fałd i odciśnięć, na podłodze asfaltowej lub drewnianej, z odciekami, posypanej solą. Pierwszą skórę rozkłada się od strony sierści na podłodze posypanej solą, wciera się sól w mizdrę i układa się skóry następne, w ten sposób sól przenika przez mizdrę do skóry i doskonale je konserwuje.

Stosy skór najlepiej oramować deskami (ewtl. łatami), pomiędzy którymi należy pozostawić szczeliny szerokości 5 cm. lub dziurki, przez które mogłaby się przesączać wyciekająca z nich woda. Jednakże między brzegi stosu skór a deski winna być sypana i ubita sól, aby możliwie ograniczyć dostęp powietrza.

Boki, łby i łapy winny być szczególnie starannie zasolone, o ile uprzednio nie obcięto ich od skóry. Kości ogonowe, racice, kopyta, ścięgna, rogi, kości czołowe i pyski bezwarunkowo należy obcinać przed zasalaniem skór.

Górna warstwa stosu skór winna być całkowicie pokryta solą, tak, aby cały stos dookoła oraz od góry i dołu był pod solą.

Tego rodzaju system zasolenia ustalił się w wielkich rzeźniach, należałoby również stosować go, zamiast szkodliwego maczania skór w roztworze soli. Dzięki takiemu soleniu w stosach, zwalcza się grzybki włosowe, jeszcze dość szeroko rozpowszechnione.

Wskazane jest, aby skóry przynajmniej przez 3 tygodnie przed załadowaniem pozostawały w stosach, dopiero przy załadowaniu należy zwijać je w paczki.

Jeżeli skóry zawcześnie wyjmie się ze stosów i ułoży w paczki, to sól z nich opada, na skutek zaś dostępu wolnego powietrza rozwijają się w skórach różnego rodzaju bakterie, powodujące t. zw. plamy solne i inne uszkodzenia.

Skóry zasolone w porę, obficie i starannie, można magazynować przez czas dłuższy, bez jakiejkolwiek obawy.

Przy zasalaniu skór cielęcych i bydlęcych, przeznaczonych na produkcję skór wierzchnich, polecamy zastosować dodatkową konserwację przez domieszanie do soli 2% sody kalcynowanej (bezwodnej), lub 5% sody krystalicznej, oraz 1% naftaliny. Powyższą domieszkę należy starannie przygotować, najlepiej zaś zażądać w ten sposób przygotowanej soli wprost ze salin.

Domieszkę sody do soli polecamy jedynie przy zasalaniu skór cielęcych i lekkich bydlęcych przeznaczonych na wierzchy, nie należy powyższego stosować przy soleniu skór ciężkich, przeznaczonych na podeszwy.

Ostrzegamy przed używaniem do solenia skór soli starej, używanej, gdyż jest pełna bakterii, pleśni i grzybków włosowych. Należy również bezwzględnie przestrzegać, ażeby sól używana do konserwacji skór nie zawierała wcale domieszek żelazistych, a jak najmniej potasowych i magnezjowych, gdyż obecność związków żelaza powoduje na skórze specyficzne zabarwienia, a obecność potasu i magnezji neutralizuje korzystne działanie dodanej sody. Dobra sól nie powinna zawierać więcej związków potasu i magnezu jak 1%.

Najlepiej do konserwacji skór nadaje się czysta kuchenna warzonkowa sól, natomiast nie należy używać soli zrobionej z kamienia warzonkowego, jak to się obecnie dość często praktykuje.

Zarówno nazbyt grubo ziarnista, jak i sproszkowana sól źle konserwują skórę, najlepiej nadaje się do tego celu sól o wielkości kryształków 2—3 mm. W ten sposób zakonserwowane surowe skóry pozostawia się w soli w ciągu wielu tygodni. Przed składaniem skór w paczki należy wytrzepać nadmiar soli.

Do znakowania paczek nie należy używać blaszek, najlepiej do tego celu nadają się tabliczki drewniane, celuloidowe, ewtl. pergaminowe, umocowane sznurem, ale nigdy drutem.

Przy transportowaniu skór należy uważać, ażeby w wagonach kolejowych, samochodach ciężarowych i na barkach na skóry przeznaczonych — nie było odkrytych części żelaznych, gdyż skóry stykające się z nimi wchłaniają rdzę, co powoduje następnie plamy czarne przy garbowaniu. Przed załadowaniem skór należy wagony, auta czy barki dokładnie oczyścić.

Magazyny i składy skór surowych, powinny być chłodne, przewiewne, często wietrzone i nie wystawione na działanie słońca.

Jaką drogą możemy zrealizować te warunki już od dawna pożądane i niezbędne, dla otrzymania i zachowania dobrego stanu surowca?

Przede wszystkim przez jednomyślną, dobrze zrozumianą współpracę wszystkich zainteresowanych kół gospodarczych, począwszy od hodowcy bydła a skończywszy na garbarzu. Następnie, przez ustawiczne uświadamianie o szkodach, powodowanych przez niewłaściwe traktowanie skór

surowych. Gdy to nie wystarczy, nie pozostaje nic innego, jak żądanie przez każdą zainteresowaną gospodarką skórami branżę odpowiedniej bonifikaty za powstałe straty lub złą dostawę. Należy żądać, aby uszkodzone skóry były oznaczane i sprzedawane z bonifikatą, aby waga była rzetelna, bez wody i soli i żeby konserwacja była staranna, tak, aby towar znosił bez szkody normalne składowe i czas transportu.

Warunki sprzedaży

1) Za gnój oraz nadmiar wilgoci należy stosować odpowiednie potrącenia. Skóry winny być sortowane z uwzględnieniem zarówno uszkodzeń liczka, jak i mizdry, oraz wg miejsca i rodzaju uboju. Powyższe dane powinny być wyszczególnione dokładnie i podane do wiadomości zainteresowanym. Nabywca powinien otrzymać na każdą partię specyfikację wagi poszczególnych skór.
2) Prawo reklamacji służy nabywcy w ciągu 14 dni po otrzymaniu towaru, najdłużej jednak do 2 mies. od dnia kupienia.
3) Koszty zbioru obciążają sprzedawcę.
4) Skóry pochodzące z poza rzeźni, przede wszystkim zaś już zasolone, uboju wiejskiego, oraz pochodzące ze zwierząt padłych, należy sprzedawać w oddzielnych partiach.
5) Towar musi być związany w paczki i wyraźnie oznaczony.
6) Należy sortować osobno towar uszkodzony i nieuszkodzony.
7) Za niewłaściwą konserwację skór odpowiedzialni są sprzedawcy.

Skóry końskie

Zdjęcie i konserwacja skór końskich pozostawia jeszcze wiele do życzenia. Kompetentne władze i organy winny baczyć, aby nie obniżać wartości tego surowca zarówno pochodzącego z uboju w rzeźniach, jak i z uboju wiejskiego, przez tolerowanie nieodpowiedniego zdjęcia i konserwacji. Przez Radę Garbarską zostały ustalone pewne warunki, z których najważniejsze brzmią:

P r z y s o r t o w a n i u: Skóry końskie należy klasyfikować podług długości tychże, a nie podług wagi. Sortować należy wg następujących norm:

1) Skóry końskie ponad 220 cm. (od nasady ogona do uszu).
2) Skóry końskie od 200 — 219 cm. należy wyceniać od 25% niżej skór w pkt. 1.
3) Skóry końskie od 180 — 199 cm należy wyceniać o 50% niżej skór w pkt. 1.
5) Skóry końskie ponad 160 — 179 cm. należy wyceniać o 66% niżej skór w pkt. 1.
5) Źrebięta należy wyceniać o 75% niżej skór w pkt. 1.
6) Muły ponad 220 cm. należy wyceniać o 50% niżej skór w pkt. 1.

Skóry ośle należy wyceniać w 50% wartości odpowiednich wymiarów skór końskich.

B o n i f i k a t y z a u s z k o d z e n i a. Skóry z 3—5 dziurami (albo głębokimi zacięciami w kruponie), albo więcej niż 5 w bokach, lub lekkimi uszkodzenimi liczka, bez głowy lub krótka łapa — obniżka 10%.

Skóry z 6 dziurami w kruponie, silnie uszkodzonym liczkiem lub puszczające włos — obniżka 20%.

Skóry wysortowane (gatunek III) obniżka 50%.

Skóry wybrakowane — podług indywidualnej oceny.

K o s z t y wszelkie ponosi sprzedawca od sztuki, a nie procentowo od wartości lub wagi skóry.

Z a c i ę c i a t. zw. p a r y s k i e są specjalnie szkodliwe w skórach końskich i dlatego bezwarunkowo należy się ich wystrzegać.

Walka z uszkodzeniami jest dość ciężką, jednakże wszyscy zainteresowani powinni jak najintensywniej współdziałać przy zwalczaniu uszkodzeń skór surowych, gdyż jedynie tą drogą otrzymamy pełnowartościowy surowiec i gotowy wyrób po wygarbowaniu.

W zrozumieniu tego, Izby Przemysłowo-Handlowe współpracowały czynnie i udzielały swego poparcia dla pomyślnego rozwiązania tego zagadnienia.

Odnośnie solenia należy uzupełnić poprzednie nasze uwagi tym, że w razie solenia roztworem soli, trzeba stale dodawać świeżej soli, aby roztwór ten miał stałą jej zawartość i nie rozcieńczał się krwią i wodą, ściekającą z moczonych w niej skór. W tym celu, należy utrzymywać stale na dnie dołu warstwę czystej, nierozpuszczonej soli, a dół napełniony skórami jeszcze z wierzchu posypać solą, tak aby roztwór soli zachował stale pełną wymaganą koncentrację.

O ile stosuje się solenie skór w beczkach (kadziach), należy uprzednio skóry posolić od strony mizdry, ułożyć mizdrą do mizdry i wyczekać na ocieknięcie. Również należy zwrócić uwagę, aby beczki były czyste i nie posiadały gwoździ. Dno powinno być obficie pokryte solą, skóry położone do góry mizdrą, a każda skóra starannie posolona. Szczególniejszą uwagę należy zwrócić, aby przy składaniu skór przed ułożeniem do beczek we wszystkich fałdach i zgięciach była obficie sól, gdyż zawsze jeszcze trochę cieczy ze skór w tych właśnie miejscach się wydobywa i rozcieńcza sól.

Roztwór winien być stale sporządzany z czystej wody i czystej soli i utrzymywany w stanie skoncentrowanym. Niejednokrotnie jednak, nawet solarnie miejskie nie stosują się do tego przepisu.

W suszeniu, używanym jako najczęstszy środek konserwacji skór, rozróżniamy 2 sposoby: suszenie na wolnym powietrzu bez uprzedniego solenia, t. zw. skóry suche, oraz po uprzednim nasoleniu, t. zw. skóry sucho solone.

Suszenie na powietrzu powinno być dokonywane w zakrytych i przewiewnych miejscach, albo pod ocienionymi dachami, przy czym pozostałości tłuszczu i mięsa winny być usunięte, lecz bez uszkodzenia skóry. Po największej części nie obserwuje się ściśle tego zasadniczego przepisu. W bardzo wielu wypadkach suszy się skóry wprost na słońcu, a części mięsa i tłuszczu pozostawia się, lub niestarannie oddziela. Na skutek tego, proces suszenia pod warstewką mięsa zbytnio się przedłuża, pozostałości mięsa ulegają gniciu, co wkrótce udziela się i samej skórze. Pod promieniami słońca tłuszcz rozpuszcza się, zbiera się w fałdach skóry i rozlewa po całej powierzchni tejże, tworząc tłuste plamy. Taka skóra w następstwie źle się garbuje i farbuje. Przy silnym nagrzaniu na słońcu ulegają zniszczeniu włókna skóry. Skóry takie w suchym stanie, mają zupełnie dobry i zachęcający wygląd, jednakże, gdy tylko się je zamoczy — części spalone rozłażą się i powstają wielkie dziury po stronie liczka i mizdry. Niejednokrotnie tego rodzaju skóry tracą wszelką wartość. Dlatego też bardzo ważnym jest, ażeby części mięsa i tłuszczu już przez rzeźnika zostały starannie oddzielone, rozumie się bez uszkodzenia skóry. Często jednak tego zabiegu nie dokonywuje ani rzeźnik, ani gospodarz wiejski, którzy skóry suszą, lecz dopiero kupiec w swym składzie. Jest to czynność najzupełniej spóźniona, gdyż skóra już uległa uszkodzeniu. Należałoby się zwrócić do władz i organizacji, które zajmują się naprawą surowca, o użycie swego wpływu, ażeby bezwarunkowo ten, kto skóry zdejmuje usuwał wszystek zbyteczny tłuszcz i mięso. W dalszym ciągu zwracamy uwagę, że suszenie skór surowych powinno odbywać się w cieniu, a nie w prażącym słońcu. W każdym gospodarstwie są przecież szopy i stodoły, w razie braku łatwo przy pomocy choćby liści itp. ustawić szopę, chroniącą od słońca i deszczu, jak to się już w niektórych okolicach praktykuje. Rozumie się, należy zabezpieczyć skóry również od deszczu i wilgoci. Przemokłe skóry trzeba starannie ponownie osuszyć, nieraz bowiem nie wiele brakuje, by zaczęły gnić.

Jeżeli z jakichkolwiek powodów suszenie skór w cieniu nie daje się przeprowadzić, można je suszyć i na słońcu, należy jednak zastosować pewne środki ostrożności. Ponieważ wskutek wadliwego osuszenia na słońcu, następuje często rozdwajanie się skór, przeto w ostatnich

czasach czyniono próby i doświadczenia, aby zapobiedz temu szkodliwemu objawowi. Doświadczenie wykazało, że skóry mogą być suszone na słońcu bez szkody dla nich, jeżeli zawiesi się je na żerdzi, dostatecznie wysoko od ziemi, tak, ażeby dać dostęp powietrza do wszystkich miejsc skóry. Skóra w miejscach, do których powietrze nie ma dostępu, często ulega rozdwajaniu. Dla uniknięcia tego, należy skórę rozciągniętą przywiązać za koniec ogona i tylne łapy sznurkami do żerdzi, (która wisi około $1^1/_2$ m. nad ziemią), po czym łby i przednie łapy wiąże się sznurem do kołków wbitych w ziemię. Kołki przybija się na linii cienia, rzuconego o 12-ej w południe przez żerdź poziomą, do której przywiązane są skóry. Sznury mogą pozostać przymocowane do żerdzi i do kołków stale i ponownie być użyte.

Konieczne jest od czasu do czasu, najlepiej co tydzień, przestawiać kołki wg cienia, jaki daje położenie słońca, codzienne zmiany są zbyt małe, by miały odgrywać jakąś rolę.

W ten sposób skóra przy suszeniu jest wystawiona obustronnie na działanie powietrza. Jeżeli deszcz pada, woda spływa po niej, a słońce rzuca na nią tylko bardzo ukośne promienie, dzięki czemu działalność jego jest mniej intensywna, niż gdyby to miało miejsce przy skórach płasko na ziemi rozciągniętych.

Sposób ten, nie wymaga tyle materiału, co wznoszenie szop przy suszeniu w cieniu i można korzystać z niego, tak podczas suchej, jak i mokrej pory roku. Ustalono, że skóry suszone w ten sposób, dorównują w swej konserwacji, lub tylko mało ustępują skórom suszonym w cieniu.

Skóry należy układać w stosy dopiero wtedy, gdy są zupełnie suche, w przeciwnym bowiem razie łatwo się zagrzewają. Towar ulega spleśnieniu, staje się łatwo rwący, przy silnym nagrzaniu twardnieje, przez co zmniejsza się jego wartość dla produkcji garbarskiej. Podobne uszkodzenia występują również, gdy towar leży w wilgoci. Również do wiązania w bele i ładowania do transportu, towar musi być zupełnie suchy. Wiele skór pleśnieje na skutek tego, że wiązano je i prasowano w bele, zanim zdążyły dostatecznie wyschnąć.

Przez niewłaściwe składanie i prasowanie skór suchych pęka często liczko tychże, jak szkło. Należy też zaniechać wielokrotnego składania skór suchych w ośmioro a czasem więcej. Skóry surowe, nim całkowicie wyschną, powinny być złożone raz jeden wzdłuż grzbietu, włosiem do środka, a dopiero po zupełnym wyschnięciu pakowane w bele. Prasowanie i wielokrotne składanie jest zawsze szkodliwe.

Istnieje również zwyczaj solenia skóry przed wysuszeniem tejże. Dokonywuje się tego różnymi sposobami: skóry polewa się od strony mizdry słabym roztworem soli oraz wciera się nieco soli, również praktykuje się wcieranie gęstej papki soli z ziemią, mając na celu nie tylko konserwację skór, ale przede wszystkim zwiększenie wagi. W ten sposób popełnia się oszustwo na wadze. Staranne zasolenie przy jednoczesnym suszeniu daje możność sprowadzania towaru w nieuszkodzonym stanie nawet z odległych okolic, z których nie może być dostarczony towar świeżo solony. Owady nie trzymają się takich skór, ponadto skóry takie nie są podatne do nagrzewania się i pleśnienia. Szkodliwe jest pokrywanie skór jeszcze wilgotnych grubą warstwą soli i ziemi, gdyż, co prawda sól wtedy wysycha, ale skóra pod nią gnije. Okazuje się więc, że przy tym sposobie konserwowania skór nieuwaga i nieumiejętność mogą spowodować stratę w postaci zepsucia surowca. Przy zakupie tych skór (t. zw kipsy obłożone, Strichhäute), nader uciążliwą dla garbarza jest ta okoliczność, że nie można dostrzec na nich uszkodzeń, spowodowanych zacięciami, ani wszelkich innych. Obecnie podjęto usiłowania, celem wynalezienia lepszych środków, zastępujących tego rodzaju konserwację.

Spółdzielczość w świecie

Spółdzielnie rolnicze w Rzeszy

Według danych statystycznych na dzień 31 grudnia 1941 r. należą do zrzeszonych w Związku niemieckich spółdzielni rolniczych Raiffeisena dwudziestu sześciu związków rewizyjnych działających na obszarach t. zw. starej Rzeszy, Austrii, Kraju Sudetów i włączonych terenach wschodnich (Poznańskie, Śląsk, Pomorze) 45.596 spółdzielni. Jeżeli weźmie się ponadto pod uwagę ok. 2.500 spółdzielni działających w Alzacji i Lotaryngii, Luxemburgii i niektórych terenach południowych, otrzymamy ogólną liczbę spółdzielni rolniczych w Niemczech tj. około 48.000.

Ilość spółdzielni należących do poszczególnych związków regionalnych przy uwzględnieniu podziału na poszczególne typy podaje następujące zestawienie:

Związek regionalny (siedziba)	Ilość biur	Spółdzielni kredytowych	Spółdzielni towarowych	Spółdzielni wytwórczych	Spółdzielni ogółem
Królewiec	7	345	310	176	838
Szczecin	6	729	543	552	1830
Rostok	3	315	298	407	1023
Berlin	4	839	638	1091	2572
Wrocław	12	1372	363	1784	3531
Drezno	3	343	187	74	607
Erfurt	5	792	180	173	1150
Halle	8	974	444	234	1660
Hanower	9	908	1099	514	2530
Kiel	7	459	705	448	1619
Oldenburg	5	113	223	52	393
Monastyr	6	526	576	253	1361
Kassel	6	560	140	147	853
Frankfurt	6	1046	1015	195	2262
Koblencja	5	747	363	287	1402
Karlsruhe	7	595	1623	59	2284
Kolonia	7	646	416	287	1356
Stutgart	6	1533	1821	50	3410
Monachium	6	3966	1773	486	6231
Ludwigshafen	7	636	930	51	1624
Wiedeń	9	1149	1342	388	2888
Graz	5	489	114	229	837
Insbruk	8	317	298	58	681
Reichenberg	7	910	232	364	1513
Gdańsk	5	184	242	14	445
Poznań	5	337	338	16	696
razem	164	20830	16213	8389	45596

Spółdzielnie kredytowe są, jak dawniej, najsilniej reprezentowane. Szczegółowy podział spółdzielni towarowych

i wytwórczych według wykonywanych czynności przedstawia się następująco:

Spółdzielnie	zakupu i zbytu	3701
„	mleczarskie i przetworów mlecznych	9602
„	zbytu i przetworów zwierzęcych	647
„	jajczarskie i handlu drobiem	290
„	owocowo i jarzynowo-przetwórcze	228
„	winiarskie i zbytu wina	551
„	gorzelniane	447
„	wyrobu krochmalu i przetworów ziemniaczanych	88
„	inne towarowe	659
„	elektryfikacyjne	5110
„	maszynowe	1213
„	hodowlane	575
„	inne przetwórcze	1492

W stosunku do końca roku 1940 liczba spółdzielni rolniczych spadła o 225. Usiłowania w kierunku oczyszczenia dołów spółdzielczych przez likwidację drobnych i słabych organizacyj trwały dalej mimo trudności spowodowanych przez wojnę. W ciągu roku 1941 uległy komasacji, względnie zostały rozwiązane 834 spółdzielnie. Założono natomiast 508 nowych spółdzielni. Do tego doliczyć trzeba około 100 spółdzielni przedtem nie zrzeszonych względnie działających na terenie Górnego Śląska i południowego Pomorza.

Największy ubytek wykazują spółdzielnie elektryfikacyjne, z których założono jedną a rozwiązano 139. Dalej idą spółdzielnie mleczarskie: założonych 148, rozwiązanych 316.

*

Spółdzielczość Rumunii

Wystawa urządzona przez „Narodowy Instytut Spółdzielczy“ w Bukareszcie pod nazwą „Spółdzielnia a wyżywienie kraju“ daje dokładny obraz struktury spółdzielczości rumuńskiej. Rumunia liczy 6800 organizacyj spółdzielczych, zrzeszających 1,300.000 członków. Na powyższą ilość spółdzielni składa się 4.000 banków ludowych i rolnych, 1.200 spółdzielni zakupu, 1.000 spółdzielni wytwórczych i reszta innych. Spółdzielnie dostarczyły na rzecz ogólnej aprowizacji krajowej towarów wartości 12.520 milionów lei w czasie od 8 stycznia 1939 do grudnia 1941 r. W tym samym czasie spółdzielnie otrzymały kredytów na sumę 8 320 lei.

Obwieszczenia Urzędowe

Przesyłki przemysłowe

Kolej Wschodnia jest w chwili obecnej przeciążona aż do granic swych możliwości. Z tego powodu jest ona już od dłuższego czasu zmuszona wprowadzać ograniczenia w komunikacji towarowej.

Kolej Wschodnia wyraziła jednak gotowość dopuszczenia w wyjątkowych wypadkach do przewozu szczególnie pilnych przesyłek towarowych, które zasadniczo podlegają zarządzeniu o zakazie przewozu, a mianowicie:

W obrocie z Rzeszą

W komunikacji z Rzeszy i do Rzeszy podania o przewóz towarów, niezależnie od istniejącego zakazu, składane być winny:

a) przy reglamentowanych towarach w kompetentnym Urzędzie gospodarowania,

b) przy towarach nie objętych reglamentacją bezpośrednio w Rządzie Generalnego Gubernatorstwa — Głównym Wydziale Gospodarki (Wydział VI).

W obrocie wewnętrznym Kolei Wschodniej

W obrocie wewnętrznym Kolei Wschodniej należy podania o przewóz towarów niezależnie od zakazu składać:

a) przy towarach reglamentowanych do właściwego w danym wypadku Urzędu Gospodarowania,

b) przy towarach nie objętych reglamentacją bezpośrednio u Gubernatora dystryktu właściwego dla miejsca wysyłki — Wydział Gospodarki.

Do wszelkich podań pod 1) i 2) należy załączyć kompletnie wypełnione listy przewozowe.

Konieczne są w szczególności dane, co do stacji nadawczej, stacji odbiorczej, zawartości, rodzaju i ilości towaru.

Wyjęte z pod tego uregulowania są towary, reglamentowane przez Urząd Gospodarowania Węglem, towary wojskowe, dla których kompetentna jest Komendantura Transportowa i te przesyłki uzbrojenia, dla których kompetentna jest Inspekcja Uzbrojenia w Generalnym Gubernatorstwie.

Polskie przepisy prawne

Rozporządzenie z dnia 22 kwietnia 1942 r. (Dz. Rozp. str. 224) postanawia, że o ile w polskich przepisach prawnych jest mowa o zastosowaniu prawa obowiązującego w stolicy państwa, wówczas należy stosować prawo obowiązujące w Krakowie. Niemniej jednak o ile dotychczas w takich wypadkach stosowano prawo obowiązujące w Warszawie, czynności i działania prawne przedsięwzięte dotychczas nie są z tego powodu bezskuteczne. Dopiero więc z chwilą wejścia w życie niniejszego rozporządzenia miarodajne jest przy interpretacji jako prawo obowiązujące w stolicy państwa, prawo obowiązujące w Krakowie.

Reglamentacja spirytusu

Grupa „Przemysł“ w Izbie Centralnej w Krakowie przygotowuje reglamentację spirytusu. Jako materiał do przewidzianej reglamentacji służą dane:

1) zużycie spirytusu w r. 1938,
2) zużycie spirytusu w r. 1941.

Na rok 1942 osiągnięto następujące porozumienie z Gen. Dyrekcją Monopoli:

Przedsiębiorstwa przemysłowe, które do produkcji potrzebują niezbędnie spirytusu do palenia, winny kierować, poczynając od 1. 4. 1942 r. odpowiednie wnioski do właściwego Gł. Urzędu Celnego. We wniosku tym musi być wyszczególniony cel zużycia i uzasadniona konieczność zapotrzebowania. Główne Urzędy Celne kierują wnioski do dystryktowej grupy „Przemysł“, która wypowiada się co

do wniosku i — o ile przydział okaże się uzasadniony — odsyła go dalej z opinią przychylną do grupy gospodarczej przemysłu żywnościowego i artykułów spożywczych w Izbie Centralnej w Krakowie. Grupa gospodarcza przemysłu żywnościowego i artykułów spożywczych spełnia przy tym rolę sekretariatu przy reglamentacji spirytusu dla całej grupy „Przemysł".

Żądane ilości ujmować będzie grupa gospodarcza przemysłu żywnościowego i artykułów spożywczych w Izbie Centralnej w formę list i wraz ze swą opinią odsyłać dalej do Gen. Dyrekcji Monopoli w Krakowie. Gen. Dyrekcja wydaje zlecenia wydania grupie gospodarczej przemysłu żywnościowego i artykułów spożywczych w Izbie Centralnej, które to zlecenia, jako uprawniające do zakupu spirytusu do palenia, kierowane będą za pośrednictwem grup dystryktowych do przedsiębiorstw.

PORADY § PRAWNE

Ulgi w podatku obrotowym

Jak wiadomo z ulg podatkowych nie korzystają te spółdzielnie, które wbrew zakazowi statutu działają z niecztonkami. Powyższy stan prawny wynika z przepisów ustawy o spółdzielniach (art. 36), w myśl których spółdzielnia może działać z niecztonkami tylko pod warunkiem, że statut nie zawiera zakazu w tym przedmiocie. W spółdzielniach kredytowych ograniczenie jest jeszcze dalej posunięte, gdyż działalność z niecztonkami wymaga zezwolenia w statucie spółdzielni.

Interpretacja jest niewątpliwa z uwagi na art. 10 ustawy o podatku dochodowym gdzie mowa jest o spółdzielniach, które „statutowo i faktycznie" działają z członkami względnie i z niecztonkami, jako też ze względu na przepis § 59 rozporządzenia wykonawczego do ustawy o podatku obrotowym, który wyraźnie stwierdza, że spółdzielnia, która wbrew zakazowi statutu działa wśród niecztonków, nie korzysta z ulg z art. 11 ustawy o podatku obrotowym.

Z uwagi na konieczności gospodarki wojennej częstokroć zachodziły wypadki, że spółdzielnia wbrew zakazowi statutu działa z niecztonkami, gdyż musiała wykonywać zarządzenia władz, co np. ma miejsce przy przyjmowaniu kontyngentów. Zachodziło więc pytanie czy i w takich wypadkach, gdy przekroczenie zakazu statutu nastąpiło wbrew woli spółdzielni, spółdzielnia ma być pozbawiona ulg w podatku obrotowym ewentualnie i dochodowym. Z uwagi na warunki w jakich dokonywane było przekroczenie statutu (zarządzenie władz), należałoby sądzić, że takie działanie nie powinno pozbawiać spółdzielni ulg podatkowych.

Główny Wydział Finansów w Rządzie Generalnego Gubernatorstwa zajął jednak odmienne stanowisko, co podane zostało do wiadomości Związkowi Rewizyjnemu przez Komisarza Związku. Władze skarbowe uważają bowiem, że przekroczenie zakazu statutu w przedmiocie działania z niecztonkami, nawet w wypełnieniu zarządzeń władz dotyczących ujęcia płodów rolnych, pozbawia spółdzielnię ulg w podatku obrotowym. Nawet zarządzenia powzięte ze względów „konieczności państwowej", o ile w ich wyniku spółdzielnia działa z niecztonkami względnie z osobami o podobnym przedmiocie przedsiębiorstwa wbrew postanowieniom statutu, nie uzasadnia wyjątku od ogólnej reguły, w myśl której spółdzielnie są pozbawione ulg skarbowych, o ile wbrew zakazowi statutu działają z niecztonkami względnie z osobami o podobnym przedmiocie przedsiębiorstwa.

Dlatego też zainteresowane spółdzielnie, aby nie utracić ulg podatkowych, winny czym prędzej przeprowadzić niezbędną zmianę statutu w sensie uchylenia zakazu działania z niecztonkami o ile taki zakaz w statucie jest umieszczony a spółdzielnia jest zmuszona działać z niecztonkami. Rzecz jasna, nie zachodzi potrzeba zmian statutowych, gdy spółdzielnia działa tylko z członkami zgodnie z przepisem statutu, co może mieć miejsce w takim wypadku, gdy np. dostawcy kontyngentów w międzyczasie zostali członkami spółdzielni.

Ubezpieczenia gotówki od kradzieży i rabunku

Odnośnie ubezpieczenia gotówki w kasach spółdzielni od kradzieży z włamaniem, należy wspomnieć o podwyższeniu opłat za to ubezpieczenie. Z uwagi na uchylenie dotychczasowej umowy odnośnie tego ubezpieczenia przez „Tarifgemeinschaft" (nadzór nad towarzystwami ubezpieczeń) składki uległy podwyżce, jednakże należy podkreślić, że i obecne stawki ubezpieczeń są warunkami specjalnymi dla spółdzielni a więc są korzystniejsze od warunków taryfowych ogólnych. Ubezpieczenie gotówki od kradzieży w dalszym ciągu obejmuje odszkodowanie za gotówkę w kasie do ubezpieczonej wysokości, za uszkodzenie kasy do sumy zł 300.— oraz za skradzione papiery wartościowe wszystkich spółdzielni do łącznej sumy złotych 250 000.—. Stawka za ubezpieczenie od pierwszego 1000.— zł sumy ubezpieczenia w dalszym ciągu wynosi zł 11.—, natomiast stawka od dalszych tysięcy sumy ubezpieczenia wynosi zł 7.— zamiast dotychczasowej sumy zł 5.—. O ile więc np. spółdzielnia ubezpieczy się na sumę zł 15 000.— zapłaci składki zł 11.— od pierwszego tysiąca i po zł 7.— od 14 000.— zł (zł 98.—), czyli ogółem zł 109.— składki.

Powyższe składki będą zastosowane od 15 maja br. to znaczy, że składki te będą płaciły tylko te spółdzielnie, które po tym terminie zgłoszą swe ubezpieczenie, względnie zgłoszą podwyżkę ubezpieczenia.

Zgłoszenia dotychczasowe są otaryfowane według dotychczas obowiązujących składek, spółdzielnie więc żadnych strat nie poniosły. Storno w wypadku zmniejszenia ubezpieczenia będzie dokonywane według obliczonej stawki.

Pomimo zmiany warunków ubezpieczenia gotówki należy z wielkim naciskiem wskazać na konieczność ubezpieczenia w obecnych warunkach pracy. Szczególnie aktualne jest również ubezpieczenie od rabunku w lokalu spółdzielni, którego warunki pozostały niezmienione. Praktyka wykazuje, że pomimo wezwań Związku Rewizyjnego dużo spółdzielni nie zgłosiło się do tego ubezpieczenia, co powoduje zbyteczne straty w wypadku rabunku.

Należy przy tym wyraźnie podkreślić, że ubezpieczenie od kradzieży z włamaniem nie obejmuje ryzyka rabunku i dlatego spółdzielnie winny ubezpieczyć się od kradzieży z włamaniem i od rabunku.

Terminarz podatkowy

W czerwcu 1942 płatne są następujące podatki:

do dnia 5 czerwca — podatek od energii elektrycznej, pobrany przez sprzedawcę energii w czasie od 16 do 31 maja 1942 r.; do dnia 20 czerwca tenże podatek, pobrany w czasie od 1 do 15 czerwca 1942 r.;

do dnia 7 czerwca — podatek dochodowy od uposażeń służbowych, emerytur i wynagrodzeń za najemne prace, wypłaconych przez służbodawcę w maju 1942 r.;

do dnia 10 czerwca — przedpłata na podatek dochodowy według działu I ustawy, w wysokości czwartej części podatku, który przypadł przy ostatnim wymiarze.

do dnia 15 czerwca — przedpłata na podatek obrotowy od uzyskanego obrotu w miesiącu maju 1942 r. Do zapłaty tej przedpłaty zobowiązani są ci płatnicy, których obrót przekroczył w r. 1941 w stosunku rocznym 50 000 zł. Równocześnie płatnicy ci w wyżej wymienionym terminie winni złożyć obliczenie obrotu za miesiąc maj na wzorze urzędowym.

Ponadto płatne są w czerwcu zaległości odroczone lub rozłożone na raty z terminem płatności w tym miesiącu oraz podatki, na które płatnicy otrzymali nakazy płatnicze z terminem płatności również w czerwcu 1942 r.

Rachunkowość Spółdzielni

WEDŁUG WSKAZÓWEK ZWIĄZKU REWIZYJNEGO

Książka kontroli kont towarowych

Książkę kontroli kont towarowych prowadzą powiatowe spółdzielnie rolniczo-handlowe w przebitkowym systemie księgowości oraz spółdzielnie rejonowe w amerykańskim systemie księgowości.

Służy ona do uzgadniania kont towarowych z dziennikiem-główną w amerykańskim systemie księgowości, oraz do uzgadniania kont towarowych z dziennikami towarowymi w księgowości przebitkowej.

W książce tej wpisuje się obroty z poszczególnych kont towarowych na koniec każdego miesiąca, z tym, że obroty każdego miesiąca obejmują sumy obrotowe wszystkich miesięcy od początku roku. Np. obroty za miesiąc maj będą obejmowały wszystkie sumy, wpisane na danym koncie od 1 stycznia danego roku.

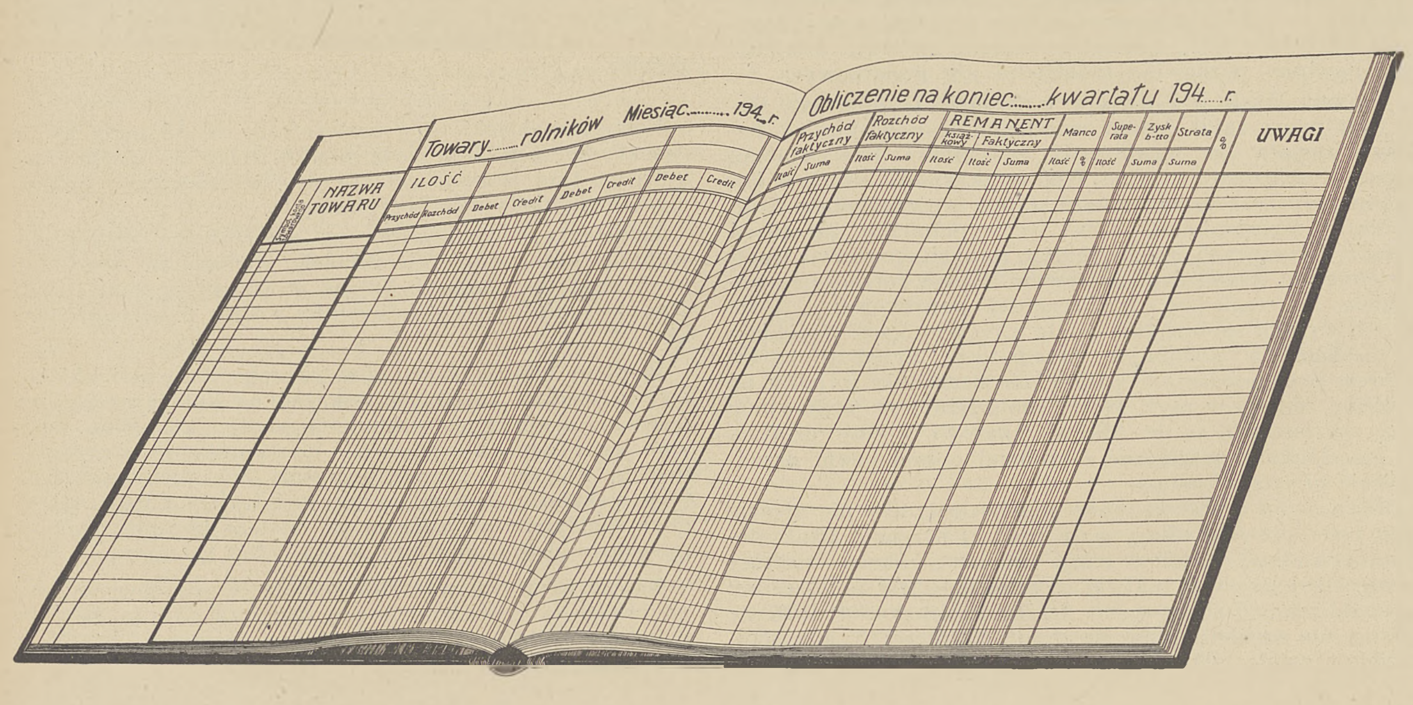
W nagłówku „Towary .... rolników, Miesiąc .... 194...“ wpisuje się w wykropkowane miejsce „od“ albo „dla“ zależnie od tego czy poniżej wymienia się towary od rolników czy dla rolników Podział ten dotyczy również towarów komisowych i ajencyjnych. Należy również zatytułować u góry „Towary komisowe“ lub „Towary ajencyjne“, gdy rozpoczyna się dana grupa.

Prócz tego należy wpisać miesiąc i rok, za jaki wpisuje się obroty. W pierwszej rubryce „Nazwa towaru“ wpisuje się towary prowadzone przez spółdzielnię zgodnie z planem kont, to znaczy w kolejności planu kont „Towary dla rolników“, „Towary od rolników“, „Towary komisowe“ i „Towary ajencyjne“.

Przy wpisywaniu towarów należy się kierować zaleceniami Związku Rewizyjnego w sprawie zakwalifikowania poszczególnych towarów do odpowiednich grup towarów przewidzianych w planie kont (uwaga do klasy 3 planu kont podział towarów według liter alfabetu na grupy od „A“ do „Z“). W 4 Nr „Spółdzielcy“ z dnia 25/2. br. znajdą spółdzielnie „Listę towarów“, która dokładnie klasyfikuje towary do odpowiednich grup.

Przystępując technicznie do wpisania sum obrotowych w książce kontroli kont towarowych należy najpierw zorientować się co należy wpisywać do poszczególnych rubryk.

W rubryce symbol konta wpisuje się symbole wszystkich kont towarowych, np. przy towarach dla rolników 30/A/1, 30/A/2, 30/B/1, 30/B/2 itd. W rubryce „Nazwa towaru“ wpisuje się wszystkie, jak wyżej wspomniano, towary, prowadzone przez spółdzielnię. Po wpisaniu każdej grupy towarów należy zostawić parę wolnych linii na ewentualne wpisanie towarów, które spółdzielnia może w następnych miesiącach prowadzić.

Następna rubryka służy do wpisywania przychodu i rozchodu towarów ilościowo według przyjętych jednostek np. centnarów, kg, sztuk itp. W dalszych wolnych rubrykach wpisuje się przy „Towarach dla rolników“: w pierwszej „Kupno“, w drugiej i trzeciej „Sprzedaż — członkom“ i „Sprzedaż — niečłonkom“; przy „Towarach od rolników“ „Kupno — od członków“ i „Kupno — od niečłonków“ w pierwszych dwu, a „Sprzedaż“ w trzeciej.

Rubryki kupna i sprzedaży dzielą się na „Debet“ i „Credit“. Przy kupnie wpisuje się na debet cały zakup, a na kredyt ewentualne zwroty; to samo tyczy sprzedaży — przy sprzedaży wpisuje się na kredyt, przy zwrotach na debet.

Po wpisaniu danych liczbowych z wszystkich kont towarowych kupna i sprzedaży podsumowuje się poszczególne kolumny według grup towarów od „A“ do „Z“ i wpisuje się czerwonym atramentem. Suma liczb czerwonych wpisana np. atramentem zielonym daje ogólny obrót na rachunkach towarów: „Towary dla rolników“, „Towary od rolników“, „Towary komisowe“ i „Towary ajencyjne“. Sumy te muszą być zgodne z dziennikiem-główną przy amerykance, a z dziennikami towarowymi w przebitce.

Na koniec każdego kwartału sporządza się osobne obliczenie na specjalnej do tego wkładce „Obliczenie na koniec .... kwartału 194... r.“. Wpisuje się tutaj datę oraz kwartał, za który sporządza się zestawienie. Do rubryki „Przychód faktyczny“ wchodzą salda kupna z ostatniego miesiąca — przy towarach dla rolników, i suma sald kupna od członków i kupna od niečłonków — przy towarach od rolników. Powyższe dane wpisuje się zarówno ilościowo jak i wartościowo. To samo dotyczy rubryki „Rozchód faktyczny“, z tym, że wchodzi tu saldo sprzedaży za ostatni miesiąc przy towarach od rolników oraz suma sald rubryk sprzedaży członkom i niečłonkom przy towarach dla rolników. W rubryce „Remanent“ należy wstawić remanent książkowy, a co pół roku na podstawie inwentury remanent faktyczny.

Po wstawieniu powyższych danych wyprowadza się dane do rubryk: „Manco“, „Superata“, „Zysk b-tto“, „Strata“. Manco i superatę wyprowadza się jedynie co pół roku, bowiem tylko po sporządzeniu inwentury można uzyskać powyższe dane.

Przy pomocy omówionej książki otrzymujemy dane, dotyczące obrotów towarami według grup w odpowiednich okresach czasu oraz dane dotyczące wyników, potrzebne do sprawozdań spółdzielni.

Wzór prowadzenia sum obrotowych w jednym miesiącu podajemy poniżej.

Towary dla rolników **Miesiąc grudzień 1942**

Symbol konta towar.	NAZWA TOWARU	ILOŚĆ Przychód	ILOŚĆ Rozchód	KUPNO Debet	KUPNO Credit	SPRZEDAŻ Członkom Debet	SPRZEDAŻ Członkom Credit	SPRZEDAŻ Niečłonkom Debet	SPRZEDAŻ Niečłonkom Credit
	C. Artykuły budowlane								
C/1	Cement	122500	118850	8 969 01	60 —		5 576 19		3 220 90
C/2	Wapno	129000	129000	6 463 —			6 840 50		75 —
C/3	Papa	902	902	11 062 80	2 196 —		9 351 85		
C/4	Szkło	3425 56	3245 56	13 399 18			14 004 87		
C/5	Cegły i dachówki	3000	3000	5 571 —			5 833 50		
C/6	Ter	224	224	109 94					
				45 574 93	2 328 97		41 606 97		3 295 87
	D. Maszyny i części wym. do maszyn								
D/1	Pługi	349	253	38 439 65	1 980 —		31 061 63		462 40
D/2	Brony	185	157	19 549 16			17 757 50		1 769 —
D/3	Sieczkarnie	67	57	24 629 50	6 613 30	3 651 80	20 142 03	270 —	
D/4	Młynki	4	4	1 507 30		797 —	2 304 30		
D/5	Kieraty	36	35	23 355 79		1 750 28	26 839 67		1 770 —
D/6	Kultywatory	115	111	19 346 34		376 —	22 843 95		
D/7	Siewniki	82	81	44 146 95	135 —		51 690 04		1 369 —
D/8	Parniki	37	36	7 962 —	930 —		7 487 20		708 —
D/9	Żmijki	5	5	1 771 50			2 344 50		
D/10	Pielniki i obsypniki	42	32	7 490 30	430 50		8 002 —		162 50
D/11	Młockarnie	47	47	40 607 58	3 179 50	4 000 —	38 627 39		7 275 —
D/12	Kosiarki	30	30	15 142 —		1 325 10	17 699 19		
D/13	Wagi	61	55	19 094 10	1 131 82		15 487 77		1 417 80
				263 052 77	14 400 12	11 900 18	262 287 06	270 —	4 932 20
	E. Żelazo i wyroby żel.								
E/1	Żelazo			23 543 99	1 133 60		257 80		49 20
				23 543 99	1 133 60		257 80		49 20
				332 161 09	17 862 63	11 900 18	304 151 77	270 —	18 277 70

Księga kontroli udziałów członków

Prowadzenie rachunku udziałów w spółdzielni posiadającej kilkudziesięciu członków jest zagadnieniem prostym. Do rejestru wpisuje się kolejno wpływających członków na podstawie deklaracyj członkowskich oraz prowadzi się książkę udziałów otwierając konta dla każdego członka.

Przy księgowaniu operacyj na kontach udziałów zachodzą następujące zapisy: wpłata na udział, wypłata udziału, dopisanie podzielonego zysku, odpisanie z udziału na pokrycie straty.

W dotychczasowej praktyce książka udziałów służyła na kilka lub kilkanaście lat; na końcu roku uzgadniało się ją z dziennikiem oraz na jej podstawie sporządzono imienny inwentarz udziałów, co nie zabierało wiele czasu.

Sytuacja obecnie zmieniła się; nie należą dziś do rzadkości spółdzielnie posiadające kilka, lub kilkanaście tysięcy członków.

Mimo, że na koncie udziałów tranzakcje są bardzo proste i typowe powstały obecnie z punktu widzenia buchalteryjnego duże trudności a mianowicie:

1) przy szybkim odszukaniu danego członka,
2) przy uzgadnianiu na końcu roku kilku czy kilkunastu tysięcy kont,
3) przy sporządzaniu inwentarza na koniec roku.

Praktyka w sprawie prowadzenia rachunku udziałów nie jest ustalona i podajemy pod rozwagę księgowym następujące propozycje, dotyczące zarówno spółdzielni, prowadzących rachunkowość wiązaną, jak i przebitkową.

Zamiast wiązanej księgi udziałów dla poszczególnych udziałowców należy zaprowadzić kartotekę. Wzór karty kontowej podajemy poniżej.

0	1	2	3	4	5	6	7	8	9

Powiat Dębica	Nazwisko Zapolski	Nr. rej. członk 5128 / Konto 080 M/21 / Strona 1
Gmina Majdan	Imię Jan	
Miejscowość Baranów	Zawód rolnik	Ilość zadekl. udziałów 4
Poczta Tarnobrzeg	Posiada ziemi w ha: 10	Wpisowe wpłacono dnia 25/V 40

Dziennik	Data	Dowód	Treść	Udział członka Debet	Udział członka Credit	Salda roczne Debet	Salda roczne Credit	0
107	1940 25/VI	1007	Wpłata 2 udziałów		100 ~		100 ~	
54	1941 15/III	812	Wpłata 2 udziałów		100 ~		200 ~	
82	1943 18/5	915	Za potrącenie na pokr. straty	180 ~			120 ~	
127	1944 31/12	2015	Dopisano z zysku	50 ~	50 ~		170 ~	
119	1945 3/V	820	Wpłata na udział		30 ~		200 ~	
			Do przeniesienia					

Na karcie tej wpisuje się wszystkie dane dotyczące członka, jak nazwisko i imię, dokładne miejsce zamieszkania, zawód, nr. rejestru członka itd. Ze względu na wielką ilość członków, można układać wszystkie karty kontowe według gmin, a członków danej gminy układać alfabetycznie od „A" do „Z". Karty kontowe należy zaopatrzyć symbolami, które składają się: z symbolu konta udziałów (080) dzielone przez literę początkową danej gminy, dzielone przez numer kolejny członka w danej gminie. Dalej na karcie kontowej wpisuje się obroty zachodzące na danym koncie w rubryce „Udział członka", a pozostałości roczne wyrzuca się do rubryki „Salda roczne".

Udziałowe karty kontowe nadają się do stosowania w rachunkowości, prowadzonej metodą amerykańską, bądź przebitkową.

W rachunkowości przebitkowej istnieją dwa rozwiązania prowadzenia rachunku udziałów, a mianowicie: 1) bezpośrednie księgowanie na konto danego członka i przebijanie w dzienniku, albo 2) prowadzenie zbiorowego konta udziałów (080) a poza przebitką, prowadzenie osobnej kartoteki udziałów imiennie.

Wydaje się, że drugi sposób księgowania jest lepszy; przy zapisach przez przebitkę niszczą się karty kontowe, liniatura dziennika może się zmieniać, gdy tymczasem karty kontowe mogą wystarczyć na długi okres czasu. Ponadto grupowanie w dzienniku przy dużej ilości udziałowców jest trudne.

Celem uzgadniania kont udziałowych należy prowadzić księgę kontroli kont udziałów członkowskich, której wzór podajemy poniżej:

Gmina Majdan

Symbole	Nazwisko i Imię (A B C D E F G H I J K L Ł M N O P Q R S T U V X W Z)	Ilość udziałów	Bilans otwarcia	Rok 1939 Obrót Winien	Rok 1939 Obrót Ma	Rok 1939 Bilans zamknięcia	Ilość udziałów	Rok 1945 Obrót Winien	Rok 1945 Obrót Ma	Rok 1945 Bilans zamknięcia	Ilość udziałów
080/4/1	Kupiński Adam	1	50 ~			50 ~	1			100 ~	2
080/4/2	Polak Antoni	2	100 ~	50 ~		50 ~	1			50 ~	1
080/4/3	Jakubowski Andrzej	1	50 ~		50 ~	100 ~	2		50 ~	150 ~	3
080/4/4	Dębski Marian	3	150 ~			150 ~	3			200 ~	4
080/4/5	Marek Alfred	4	200 ~	100 ~		100 ~	2		100 ~	250 ~	5
080/4/6	Grzybowski Józef	1	50 ~		50 ~	100 ~	2			100 ~	2
080/4/7	Florkiewicz Grzegorz	1	50 ~			50 ~	1	100 ~		150 ~	3
080/4/8	Rylowski Jerzy	1	50 ~		100 ~	150 ~	3			50 ~	1
080/4/9	Jankowski Mieczysław	2	100 ~			100 ~	2			50 ~	1
080/4/10	Brudzki Joachim	3	150 ~			150 ~	3	50 ~		150 ~	3
080/4/11	Mikołajczyk Jan				50 ~	50 ~	1			300 ~	6
080/4/12	Łopuski Kazimierz				100 ~	100 ~	2			50 ~	1
080/4/13	Piotrowski Hieronim				50 ~	50 ~	1		100 ~	200 ~	4
080/4/14	Kowalczyk Władysław				150 ~	150 ~	3			150 ~	3
080/4/15	Adamczyk Stanisław				200 ~	200 ~	4			100 ~	2
080/4/16	Sikorski Tadeusz				50 ~	50 ~	1		150 ~	350 ~	7
080/4/17	Rzepa Kazimierz				100 ~	100 ~	2			50 ~	1
080/4/18	Gomółka Wiktor									100 ~	2
080/4/19	Dybowski Eugeniusz									100 ~	2
080/4/20	Orlewski Wojciech									200 ~	4
080/4/21	Zapolski Jan								100 ~	200 ~	4
080/4/22	Ostrowski Jerzy									100 ~	2
080/4/23	Dobrowolski Franciszek									50 ~	1
080/4/24	Wisłocki Mateusz									150 ~	3
080/4/25	Jeliński Włodzimierz									100 ~	2
080/4/26	Niegoda Jacek									50 ~	1
080/4/27	Adamski Wojciech									50 ~	1
		19	950 ~	150 ~	900 ~	1700 ~	34	150 ~	500 ~	3550 ~	70

Księga powyższa jest obliczona na lat sześć, a po wykończeniu księgi przenosi się ostatnie sumy bilansu zamknięcia jako bilans otwarcia do następnej. Do księgi wciąga się wszystkich członków w miarę ich napływania. Wpisuje się najpierw symbol konta, który już wyżej został omówiony, a następnie w rubryce „Nazwisko i imię" nazwiska członków kolejno jak napływają. Aby łatwiejsze było odszukanie i uzgodnienie z kartoteką udziałów wpisuje się nazwiska pod odpowiednimi literami alfabetu. Np. Adamczyka umieści się w ten sposób, że pierwsza litera jego nazwiska wypadnie pod „A", Orlewskiego pod „O" itd. Wszystkich członków wciąga się do księgi gminami. Po wpisaniu wszystkich z danej gminy zostawia się miejsce wolne na członków, którzy przystąpią do spółdzielni w następnych latach.

Następne rubryki przeznaczone są na sumy obrotowe. Podaje się w nich zarówno ilość udziałów jak i sumę. Rubryki te składają się z bilansu otwarcia, obrotów rocznych i bilansu zamknięcia.

Po wpisaniu wszystkich kont i obrotów za dany rok posumowuje się kolumny gminami, a suma obrotów gminy daje ogólną sumę obrotów na koncie udziałów 080. Bilans otwarcia i zamknięcia wstawia się jedynie na koncie udziałów sumą ogólną.

Księgowanie opłaty na Fundusz Popierania Rolnictwa w spółdzielniach roln.-handlowych

Przypadające opłaty od spółdzielni na rzecz Funduszu Popierania Rolnictwa należy wykazywać w bilansach spółdzielni w poz. VI strony biernej bilansu (sumy przechodnie), a w rachunku strat i zysków w poz. 8 (Nadzwyczajne wydatki) po stronie wydatków. Pozycje powyższe podajemy według formularzy sprawozdawczych 134a (sprawozdanie roczne) i 134b (zamknięcie roczne).

KRONIKA ZWIĄZKOWA

Konferencja kierowników działów rolniczo-handlowych

W dniach 11 i 12 maja br. odbyła się w Centrali Związku Rewizyjnego Spółdzielni w Generalnym Gubernatorstwie w Krakowie konferencja kierowników działów spółdzielni rolniczo-handlowych.

Kurs mięsny w Warszawie

Związek Rewizyjny Spółdzielni w Generalnym Gubernatorstwie urządza w Warszawie kurs mięsny dla spółdzielni, który trwa od 15 maja do 15 czerwca 1942 r. Program kursu obejmuje następujące przedmioty:

1) Zasady spółdzielczości.
2) Przygotowanie do praktycznych ćwiczeń w rzeźni.
3) Ogólny zarys problemu gospodarki mięsnej.
4) Ogólny obraz gospodarki hodowlanej.
5) Spółdzielczość w obrocie zwierzętami i mięsem (handel, rzeźnie).
6) Spółdzielczość w tym zakresie zagranicą, obecny i planowany udział Spółdzielczości w Generalnym Gubernatorstwie.
7) Towaroznawstwo.
8) Ogólny zarys problemu organizacji rynku.
9) Charakterystyka produkcji surowca rzeźnego.
10) Gospodarka mięsna w świetle zarządzeń władz Generalnego Gubernatorstwa.
11) Obraz rynku mięsnego w gospodarce niereglamentowanej.
12) Rzeźnie.
13) Ustawodawstwo weterynaryjne i choroby.
14) Ubezpieczenie zwierząt.
15) Targowica.
16) Technika handlu.
17) Ubój.
18) Opłaty targowe i rzeźniane.
19) Zasady racjonalnej organizacji rynku.
20) Podatki.
21) Uboczne produkty uboju.
22) Zasady kalkulacji.
23) Skóry.
24) Mięso przywozowe.
25) Transport.
26) Opas.
27) Ustawodawstwo administracyjno-gospodarcze.
28) Kredyt.
29) Drób i zbyt drobiu.
30) Reglamentacja rynku.
31) Ćwiczenia praktyczne w rzeźni. Ćwiczenia te polegają: a) na wprawianiu słuchaczy w ocenie różnego rodzaju sztuk żywca: cieląt, bydła, trzody, owiec i kóz w zależności od wieku, stopnia odżywienia, ras (budowy), płci itd., b) na umiejętności obchodzenia się z mięsem i znajomości jego wartości, c) na rozbieraniu ubitej sztuki i prawidłowym dzieleniu tuszy, d) na umiejętności obchodzenia się z ubocznymi produktami uboju.

Klasa spółdzielcza w Nowym Sączu

Przy Państwowej Szkole Handlowej w Nowym Sączu istnieje od 1 września 1941 klasa specjalna o programie spółdzielczym na poziomie licealnym. W roku szkolnym 1941/42 a więc w pierwszym roku jej istnienia korzysta z nauki 24 uczniów z Nowego Sącza i okolic. Uczniowie klasy spółdzielczej składają się wyłącznie z młodzieży w wieku szkolnym.

Od czasu do czasu wykładowcy Działu Szkolenia Spółdzielczego przy Związku Rewizyjnym Spółdzielni w Generalnym Gubernatorstwie przeprowadzają w salach Szkoły Handlowej repetycje dla uczestników Kursów Spółdzielczych.

Dzięki temu doszło do współpracy Związku Rewizyjnego Spółdzielni ze Szkołą Handlową. Kierownik Działu Kształcenia Spółdzielczego p. K. Kostka nie zapomina o tym, że w murach tej szkoły kształci się — nieliczna wprawdzie ale dzielna — gromada przyszłych spółdzielców. Przy każdej sposobności jest gościem klasy spółdzielczej, witany serdecznie przez młodzież.

W czasie ostatniego swego pobytu w dniach 19 i 20 marca br. p. K. Kostka poświęcił kilka godzin na omówienie

Klasa spódzielcza w Nowym Sączu

organizacji spółdzielni rolniczych, charakteryzując zwłaszcza ich rolę w życiu gospodarczym.

Prócz p. Kostki klasa spółdzielcza poznała p. dra Weydlicha Kazimierza, autora szeregu dzieł z zakresu spółdzielczości. Z wielkim zainteresowaniem słuchała młodzież jego wykładu o historii spółdzielni i rozwoju ruchu spółdzielczego w różnych państwach.

Szkoła otrzymuje ze Związku Rewizyjnego liczne podręczniki, które stanowią uzupełniającą wykłady literaturę spółdzielczą. Młodzież czyta je bardzo chętnie, zdobywając coraz to szersze wiadomości o znaczeniu ruchu spółdzielczego w życiu gospodarczym, o organizacji poszczególnych typów spółdzielni, oraz zapoznaje się z życiem i charakterystyką jej pionierów.

OGŁOSZENIA REJESTROWE I STATUTOWE

OBJAŚNIENIE ZNAKÓW: N-ry DOLNE Z PRAWEJ STRONY: Nr ogłoszenia w piśmie i kolejność ogłoszeń kilkakrotna.

CENNIK OGŁOSZEŃ SPÓŁDZIELNI: Ogłoszenia rejestrowe: pierwszy wpis — zł 80.—; zmiany w rejestrze — zł 30.—; za każde ogłoszenie likwidacyjne — zł 30.—. Ogłoszenie o walnym zgromadzeniu — zł 45.—. Ogłoszenie bilansu w tabeli — zł 80.—, oddzielnie — zł 160.—.

Zmiany statutów

Na Walnym Zgromadzeniu Banku Ludowego, Spółdz. z nieograniczoną odpowiedzialnością w Miechowie w dniu 15 marca 1942 r. uchwalono połączyć Spółdzielnię z Bankiem Spółdzielczym Rzemieślników Chrześcijan z ogr. odp. w Miechowie i zmienić dotychczasowy statut i w jego miejsce przyjąć nowy, wzoru związkowego i zmieniono dotychczasową nazwę firmy na: „Bank Spółdzielczy Chrześcijan z ograniczoną odpowiedzialnością w Miechowie". Wysokość udziału podwyższono ze zł 10.— do zł 30.— i przyjęto odpowiedzialność udziałami i dodatkową 20-krotną pierwszego udziału, w miejsce dotychczasowej nieograniczonej. Spółdzielnia podaje do wiadomości, że gotowa jest na żądanie zaspokoić wszystkich wierzycieli, których wierzytelności istnieć będą w dniu ostatniego ogłoszenia, względnie złożyć do depozytu sądowego kwoty potrzebne na zabezpieczenie wierzytelności niepłatnych jeszcze lub spornych, że jednak wierzycieli, którzy nie zgłoszą się do Spółdzielni w przeciągu trzech miesięcy od tego dnia uważać się będzie za zgadzających się na zamierzoną zmianę. Sp. 315/Ogł. III.

Sąd Okręgowy w Krakowie. Dnia 27 lutego 1942 r. do rejestru spółdzielni Nr II. 275 przy firmie: Małopolski Przemysł Chałupniczy Spółdz. z odpowiedzialnością udziałami w Krakowie wpisano: Otwarto Oddział w Białej koło Makowa. Pełnomocnikiem dla Oddziału w Białej ustanowiono Kazimierza Skrzypka. RS. 346.

Sąd Okręgowy w Nowym Sączu, dnia 3 marca 1942 r. I. RS. I. 41. W rejestrze spółdzielni wpisano przy firmie Bank Podhalański Spółdzielczy z nieograniczoną odpowiedzialnością w Zakopanem, iż w dniu 23 kwietnia 1941 zmieniono § 4 pkt. d) statutu a mianowicie w miejsce odpowiedzialności nieograniczonej, uchwalono odpowiedzialność ograniczoną do wysokości pięciokrotnej zadeklarowanych udziałów — wskutek czego firma spółdzielni brzmi obecnie: Bank Podhalański Spółdzielczy z ograniczoną odpowiedzialnością w Zakopanem. RS. 350.

Sąd Okręgowy w Nowym Sączu, dnia 16 kwietnia 1942. I. RS. II. 79. W rejestrze spółdzielni wpisano przy firmie Landwirtschaftliche Handelsgenossenschaft m. H. v. A. in Zakopane — Spółdzielnia Rolniczo-Handlowa z odpowiedzialnością udziałami w Zakopanem, iż w dniu 1 marca 1942 zmieniono art. 8 statutu w tym kierunku, iż wysokość udziału wynosi kwotę 50 zł zamiast dotychczasowej wysokości w kwocie 20 zł. RS. 351.

Do rejestru Spółdzielni Sądu Okręgowego w Zamościu pod nr RS. 50 przy firmie „Spółdzielnia Mleczarska w Kolonii Hostynne z odpowiedzialnością udziałami" wpisano następującą zmianę dnia 23 października 1941 r.: Na miejsce Jana Kruka do Zarządu wybrano Bronisława Wosia. Udział wynosi 25 zł. RS. 358.

Sąd Okręgowy w Jaśle, dnia 20 kwietnia 1942. RS. II. 221. W rejestrze spółdzielni przy firmie: Kasa Stefczyka, spółdz. z nieograniczoną odpowiedzialnością we Frysztaku zarządza się wpis: Rubr. 4: Udział wynosi 20 zł. Rubr. 9: Uchwałą Walnego zgromadzenia z 18 maja 1941 r. zmieniono §§ 26 i 40 statutu oznaczając skład rady nadzorczej na 10 członków a udział na 20 zł zamiast 100 zł. RS. 364.

Sąd Okręgowy w Jaśle, dnia 20 kwietnia 1942 r. RS. I. 116. W rejestrze spółdzielni przy firmie: Spółka Mleczarska w Ropie, spółdz. z ograniczoną odpowiedzialnością, zarządza się wpis: Rubr. 2: Firma obecnie brzmi: Okręgowa Mleczarnia Spółdzielcza w Ropie z odpowiedzialnością udziałami. Odpowiedzialność dodatkową usunięto a za zobowiązania spółdzielni odpowiadają członkowie zadeklarowanymi udziałami. Rubr. 3: Przedmiotem przedsiębiorstwa jest prowadzenie wspólnego przerobu i zbytu nabiału i jaj dostarczanych przez członków oraz wspólne nabywanie i dostarczanie członkom artykułów, potrzebnych w gospodarstwie hodowlanym i nabiałowym. Spółdzielnia może nadto rozszerzyć swą działalność na producentów mleka i jaj z terenu swego działania, nie będących członkami. Rubr. 4: Udział wynosi 10 zł. Rubr. 8: Data wpisu: 20. IV. 1942 r. Rubr. 9: Uchwałą nadz. walnego zgromadzenia z 20. 8. 1939 r. zmieniono statut i przyjęto nowy w miejsce dotychczasowego. RS. 364a.

Do rejestru spółdzielni Sądu Okręgowego w Zamościu pod Nr RS. 480 przy firmie Spółdzielnia Rolniczo-Spożywcza „Zjednoczenie" w Tarnawatce z odpowiedzialnością udziałami, dnia 16 kwietnia 1942 r. wpisano: Wobec zmiany statutu firma spółdzielni brzmi: Spółdzielnia Spożywców „Zjednoczenie" w Tarnawatce z odpowiedzialnością udziałami. Przedmiotem przedsiębiorstwa jest: organizowanie i prowadzenie wszelkiego rodzaju zakładów gospodarczych, kupno hurtowe, przerabianie oraz wytwarzanie artykułów spożycia i przedmiotów użytku domowego oraz gospodarczego i odsprzedaż ich członkom, przyjmowanie wkładów oszczędnościowych od członków w imieniu i na rachunek Banku „Społem" w Warszawie, wymiana płodów rolnych na artykuły spożywcze, kupno, przerabianie i zbywanie płodów rolnych na własny i komisowy rachunek, wreszcie prowadzenie działalności kulturalno-oświatowej i społecznej w związku z działalnością spółdzielni. Udział wynosi 25 zł, płatny: przy zapisaniu 5 zł, a resztę w ciągu 2 lat. Zarząd stanowią: Józef Łatuch, Józef Pociupany i Irena Tokarczuk. Ogłoszenia umieszczane będą w czasopiśmie „Społem". Zarząd składa się 3 członków, oświadczenia woli w imieniu spółdzielni składają dwaj członkowie zarządu, podpisując się łącznie pod stemplem firmy, kontrakty kupna, zastawu lub najmu nieruchomości wymagają dla swej ważności zatwierdzenia przez Radę Nadzorczą. Likwidacja prowadzona będzie według przepisów ustawy o spółdzielniach. RS. 369.

Do rejestru spółdzielni Sądu Okręgowego w Zamościu pod Nr RS. 488 przy firmie Spółdzielnia Rolniczo-Spożywcza „Zjednoczenie" w Pawłówce z odpowiedzialnością udziałami, dnia 14 kwietnia 1942 r. wpisano: Wobec zmiany statutu firma spółdzielni brzmi: Spółdzielnia Spożywców „Zjednoczenie" w Pawłówce z odpowiedzialnością udziałami. Przedmiotem przedsiębiorstwa jest: organizowanie i prowadzenie wszelkiego rodzaju zakładów gospodarczych, kupno hurtowe, przerabianie oraz wytwarzanie artykułów spożycia i przedmiotów użytku domowego oraz gospodarczego i odsprzedaż ich członkom, przyjmowanie wkładów oszczędnościowych od członków w imieniu i na rachunek Banku „Społem" w Warszawie, wymiana płodów rolnych na artykuły spożywcze, kupno, przerabianie i zbywanie płodów rolnych na własny i komisowy rachunek, wreszcie prowadzenie działalności kulturalno-oświatowej w związku z działalnością spółdzielni. Udział wynosi 25 zł, płatny: przy zapisaniu 10 zł, a resztę w ciągu bieżącego roku budżetowego. Zarząd stanowią: Aleksander Rękawek, Mieczysław Szczygiel i Karol Wlaź. Ogłoszenia umieszczane będą w czasopiśmie „Spółdzielca". Zarząd składa się z 3 członków, oświadczenia woli w imieniu spółdzielni składają dwaj członkowie zarządu, podpisując się łącznie pod stemplem firmy, kontrakty kupna, zastawu lub najmu nieruchomości wymagają dla swej ważności zatwierdzenia przez Radę Nadzorczą. Likwidacja prowadzona będzie według przepisów ustawy o spółdzielniach. RS. 369a.

Do rejestru spółdzielni Sądu Okręgowego w Zamościu pod Nr RS. 530 przy firmie Spółdzielnia Rolniczo-Spożywcza „Zgoda" w Podlodowie z odpowiedzialnością udziałami, dnia 12 lutego 1942 r. wpisano następującą zmianę: „Zgoda" Spółdzielnia Rolniczo-Spożywcza z odpowiedzialnością udziałami w kolonii Pieniany; siedzibą spółdzielni jest kolonia Pieniany, gmina Łaszczów, pow. Zamojskiego. Udział wynosi 10 zł. Zarząd stanowią: Tadeusz Nizio, Stanisław Babiak i Adam Kopiec. RS. 372.

Walne Zebranie członków Stowarzyszenia Oszczędności i Pożyczek w Pilźnie spółdzielni zarejestrowanej z nieograniczoną odpowiedzialnością, w dniu 12 kwietnia 1942 r., uchwaliło obniżyć jednostkę udziałową ze 100 zł na 10 zł. Wzywa się przeto wszystkich wierzycieli niezgadzających się na powyższą zmianę do zgłoszenia swych roszczeń w terminie trzymiesięcznym od daty ostatniego ogłoszenia, celem ich zaspokojenia. Sp. 376/Ogł. I.

Na Walnych Zgromadzeniach członków Spółdzielni Rolniczo-Handlowej „Łan" zar. z ograniczoną odpowiedzialnością w Dąbrowie w likwidacji w dniu 10. IV. 1942 i „Rolnik" Spółdzielni Handlowej z odpowiedzialnością udziałami w Dąbrowie w dniu 14. IV. 1942, uchwalono połączenie Spółdzielni „Łan" w likwidacji w Dąbrowie ze Spółdzielnią Handlową „Rolnik" w Dąbrowie, przy czym statut Spółdzielni „Rolnik" jako przejmującej przyjęto za obowiązujący obie Spółdzielnie. Wskutek tego dotychczasowa 5-krotna odpowiedzialność członków Spółdzielni Rolniczo-Handlowej „Łan" w likwidacji w Dąbrowie zostaje stosownie do statutu Spółdzielni „Rolnik" w Dąbrowie zmniejszona do odpowiedzialności zadeklarowanymi udziałami. Wszyscy wierzyciele powyższych Spółdzielni niezgadzający się na podaną zmianę mogą zgłosić swoje pretensje do Zarządu Spółdzielni „Rolnik" w Dąbrowie w przeciągu 3 miesięcy od daty 3-go ogłoszenia. Sp. 387/Ogł. I.

Na podstawie uchwały członków Walnego Zgromadzenia „Rolnik" Spółdzielni Handlowej z odpowiedzialnością udziałami w Dąbrowie Tarnowskiej z dnia 14. IV. 1942 zostały poczynione następujące zmiany w statucie Spółdzielni: W art. 1: Nazwa Spółdzielni brzmi: Spółdzielnia Rolniczo-Handlowa z odpowiedzialnością udziałami w Dąbrowie Tarnowskiej, zamiast „Rolnik" Spółdzielnia Handlowa z odpowiedzialnością udziałami w Dąbrowie Tarnowskiej. W art. 4: Po słowach — potrzebnych członkom w ich gospodarstwach rolnych i domowych, dodano następujące zdanie: „Spółdzielnia może prowadzić wymienione operacje również z niećzłonkami". W art. 8: zmieniono wysokość udziału z kwoty zł „dziesięć" na zł „dwadzieściapięć". Wierzycieli, którzy nie zgłoszą swych pretensji w czasokresie 3 miesięcy, od tego terminu uważać się będzie za zgadzających się na zmiany statutu, poczynione w powyższych artykułach. Sp. 388/Ogł. I.

Walne Zgromadzenie Towarzystwa Zaliczkowego w Dynowie, Spółdz. zar. z o. o., uchwaliło w dniu 21 marca 1942 jednogłośnie obniżyć wysokość udziału ze stu zł (100.—) na pięćdziesiąt zł (50.—). Podając powyższe do wiadomości zgodnie z art. 73 ustawy o spółdzielniach, Spółdzielnia oświadcza, że gotowa jest na żądanie zaspokoić wszystkich wierzycieli, których wierzytelności istnieć będą w dniu ostatniego, t. j. 3 ogłoszenia, względnie złożyć do depozytu sądowego kwoty potrzebne na zaspokojenie wierzycieli niepłatnych jeszcze, względnie spornych. Wierzycieli, którzy nie zgłoszą się do Spółdzielni w ciągu trzech miesięcy od tego dnia, uważać się będzie za zgadzających się na zamierzoną zmianę statutu. Sp. 397/Ogł. I.

Uwaga!

Teksty ogłoszeń obowiązkowych

należy przesyłać **wprost** do Centrali Związku Rewizyjnego Spółdzielni w G.G.
Kraków, Straszewskiego 43 I. p.

Należność za ogłoszenia przekazywać dopiero **po** otrzymaniu rachunku na rzecz Wydawnictwa Rolniczego Kraków, ul. Lea 5 a.

Nr II. RS. I. 132. Sąd Okręgowy w Tarnowie jako rejestrowy ogłasza, że Spółdzielnia Mleczarska z ograniczoną odpowiedzialnością w Tuchowie zawnioskowała wpis zmian statutu w przedmiocie zniesienia dodatkowej odpowiedzialności członków i ograniczenia jej do odpowiedzialności jedynie do wysokości zadeklarowanych udziałów oraz w przedmiocie obniżenia udziału. Wobec tego wzywa się wszystkich tych wierzycieli, którzy mimo zgłoszenia się w terminie nie zostali zaspokojeni lub zabezpieczeni, a to celem ewentualnego zgłoszenia sprzeciwu przeciwko zamierzonej zmianie na audiencję, którą wyznacza się na dzień 28 maja 1942 r. godzina 11 przed południem, sala Nr 77 II. piętro. RS. 404.

II. RS. II. 233. Sąd Okręgowy w Tarnowie jako rejestrowy ogłasza, że Spółdzielnia Mleczarska z ograniczoną odpowiedzialnością w Dołach zawnioskowała wpis zmian statutu w przedmiocie zniesienia dodatkowej odpowiedzialności członków i ograniczenia jej do odpowiedzialności jedynie do wysokości zadeklarowanych udziałów. Wobec tego wzywa się tych wierzycieli Spółdzielni, którzy mimo zgłoszenia się w terminie nie zostali zaspokojeni lub zabezpieczeni, a to celem ewentualnego zgłoszenia sprzeciwu przeciwko zamierzonej zmianie, na audiencję, którą wyznacza się na dzień 28 maja 1942 r., godzina 10 przed południem, sala Nr 77 II. piętro. RS. 404a.

Sąd Okręgowy, Wydział I. Nowy Sącz, dnia 1. 5. 1942. I. RS. I. 47 i 49. Sąd Okręgowy w Nowym Sączu, Wydział I, w sprawie firmy Towarzystwa Zaliczkowego i Ochrony Własności Ziemskiej w Limanowej, spółdz. z ograniczoną odpowiedzialnością i Kasy Stefczyka spółdz. z nieograniczoną odpow. w Limanowej — stosownie do wniosku Zarządów tych spółdzielni o zmianę statutów w przedmiocie odpowiedzialności dodatkowej i wysokości udziału — wyznacza na dzień 9 czerwca 1942, godz. 9, sala Nr 97 II. p., rozprawę nad zamierzoną zmianą i w tym celu wzywa wszystkich wierzycieli tych spółdzielni, by swe ewentualne roszczenia co do zaspokojenia ich wierzytelności zgłosili na tej rozprawie, względnie wnieśli swe zarzuty przeciw tej zmianie. RS. 405.

Nr akt I. RS. II. 137. Dnia 20 kwietnia 1942 r. Sąd Okręgowy w Jaśle, Wydział Zamiejscowy w Sanoku, w osobie Sędziego S. O. Dra T. Trendoty, w obecności protokolanta rejestr. B. Pawlaka, po rozpoznaniu w dniu 20 kwietnia 1942 r. sprawy Spółdzielni Rolniczo-Handlowej „Rolnik" w Sanoku o wpisanie do rejestru spółdzielni zmian statutu uchwalonych na Walnym Zebraniu w dniu 28 marca 1942 r. postanawia: wpisać do rejestru spółdzielni, numer rejestru RS. II. 137, następujące dane: 2) Firma spółdzielni, siedziba, rodzaj i zakres odpowiedzialności członków. Oddziały: Spółdzielnia Rolniczo-Handlowa „Rolnik" z odpowiedz. udziałami w Sanoku. 3) Przedmiot przedsiębiorstwa. Ograniczenia co do zawierania umów z niecz łonkami: Zakup, przeróbka i zbyt płodów na własny i komisowy rachunek, oraz kupno i sprzedaż przedmiotów i towarów, potrzebnych w gospodarstwach rolnych i domowych. Spółdzielnia może zawierać wyżej wymienione operacje również z niecz łonkami. 4) Wysokość udziału, wpłat na udział i czas ich dokonywania: Udział wynosi 50 zł, spłacalny na zadeklarowaniu w $2/_5$ częściach — wreszcie w 3 równych kwartalnych ratach, które Zarząd może potrącić przy wypłatach za dostarczone produkty. Jeżeli członek posiada więcej, niż 50 ha ornej ziemi, to od każdych następnych pełnych 25 ha obowiązany jest zadeklarować po jednym następnym udziale. 5) Imiona i nazwiska członków zarządu i zastępców: Wykreśla się z rejestru członka zarządu Włodzimierza Kuncewicza i zastępcę Piotra Zielińskiego, a wpisuje się jako członka zarządu Stefana Lewickiego. 6 a) Czas trwania spółdzielni, b) pismo przeznaczone do ogłoszeń, c) rok obrachunkowy, d) liczba członków lub likwidatorów oraz sposób reprezentowania, e) ograniczenia uprawnień zarządu, f) postanowienie o zastępcach, g) przepisy o likwidacji: ad b) organ prasowy Związku Rewizyjnego, do którego Spółdzielnia należy, ad d) trzech członków. — Spółdzielnię reprezentuje dwóch członków zarządu, podpisując ją łącznie pod firmą Spółdzielni, ad e) Zarządowi nie wolno: 1) przyjmować wkładów oszczędnościowych, 2) sprzedawać towarów na kredyt, 3) udzielać komukolwiek gwarancyj i żyr grzecznościowych, 4) brać od kogokolwiek grzecznościowych weksli, żyr lub innych gwarancyj, 5) nabywać, obciążać i zbywać nieruchomości bez zezwolenia Rady Nadzorczej, 6) zaciągać zobowiązań bez zezwolenia Rady Nadzorczej. 8) Numer i stronica akt. Data wpisu. Podpis sekretarza: RS. II. 137, Sanok, dnia 29. 4. 1942 r. B. Pawlak w. r. RS. 412.

Walne Zgromadzenie członków Spółdzielni „Kredyt Ogrodniczy" Spółdzielnia z ograniczoną odpowiedzialnością w Warszawie, uchwaliło jednogłośnie w dniu 22 marca 1942 roku zmienić odpowiedzialność dodatkową członków Spółdzielni z 10-krotnej wysokości każdego zadeklarowanego udziału na 10-krotną wysokość jednego zadeklarowanego udziału. Powyższe podaje się do wiadomości zgodnie z art. 73 ustawy o spółdzielniach, z tym, że Spółdzielnia gotowa jest na żądanie zaspokoić wszystkich wierzycieli, których wierzytelności istnieć będą w dniu ostatniego ogłoszenia, względnie złożyć do depozytu sądowego kwoty potrzebne na zabezpieczenie wierzytelności niepłatnych lub spornych, że jednak wierzyciele, którzy nie zgłoszą się do Spółdzielni w przeciągu trzech miesiecy od tego dnia, uważać się będzie za zgadzających się na zamierzoną zmianę. Sp. 414/Ogł. I.

Nr akt I. RS. V. 11. Postanowienie. Dnia 2 maja 1942 r. Sąd Okręgowy w Rzeszowie, Wydział I. cywilny w osobie Sędziego S. O. Stopińskiego w obecności protokolanta st. rej. Kruczka po rozpoznaniu w dniu 2 maja 1942 sprawy Spółdzielni Rolniczo-Handlowej „Rolnik" w Chmielniku o wpisanie do rejestru Spółdzielni zmian, postanawia: wpisać do rejestru spółdzielni, numer rejestru V. 11, następujące dane: 1) Nr kolejny 2. 3) Przedmiot przedsiębiorstwa: zakup, przeróbka i zbyt płodów rolnych na własny i komisowy rachunek oraz kupno i sprzedaż przedmiotów i towarów, potrzebnych w gospodarstwach rolnych i domowych. Spółdzielnia może prowadzić wyżej wymienione operacje również z niecz łonkami. Data wpisu: 4 maja 1942. Podpis sekretarza: Kruczek w. r. RS. 418.

Nr. II. RS. I. 15, 57, 65, i 83. Sąd Okręgowy w Tarnowie jako rejestrowy ogłasza, że Spółdzielnie Mleczarskie z ograniczoną odpowiedzialnością w Jastrząbce Nowej, w Łukowej, w Lisiej Górze zawnioskowały wpis do rejestru połączenia się tych Spółdzielni z Okręgową Mleczarnią Spółdzielczą „Wola Rzędzińska" w Tarnowie z odpowiedzialnością udziałami. Wobec tego wzywa się wszystkich tych wierzycieli, którzy mimo zgłoszenia się w terminie nie zostali zaspokojeni lub zabezpieczeni, a to celem ewentualnego zgłoszenia sprzeciwu przeciwko zamierzonej zmianie na audiencję, którą wyznacza się na dzień 28 maja 1942 r. godzina 12, sala Nr 77 II. piętro. RS. 420.

II. RS. I. 139. Sąd Okręgowy w Tarnowie. Dnia 18 lutego 1942 r. wpisano do rejestru Spółdzielni przy firmie Okręgowa Mleczarnia Spółdzielcza w Sędziszowie z odpowiedzialnością udziałami, że Spółdzielnia może nadto rozszerzyć swą działalność na producentów mleka i jaj z terenu swego działania, nie będących jej członkami, że ogłoszenia Spółdzielni będą umieszczane w organie Związku Rewizyjnego, którego Spółdzielnia jest członkiem i że skreślono punkt 1, art. 11, dodano w art. 38 ustęp 7 i zmieniono art. 42 statutu. RS. 421.

Rozwiązania i likwidacje spółdzielni

Mianowany przez Sąd Okręgowy w Lublinie decyzją z dnia 29 listopada 41 r. likwidator Rolniczej Kasy Spółdzielczej z odp. nieograniczoną w Opolu Lub., stosownie do wymagań art. 76 ust. 4 ustawy o spółdzielniach wzywa wszystkich wierzycieli do zgłoszenia swych roszczeń w terminie trzymiesięcznym od ostatniego (trzeciego) ogłoszenia pod adresem: Witold Zaborowski, Opole Lub., ul. Lubelska 9. Sp. 295/Ogł. III.

Mianowany przez Sąd Okręgowy w Kielcach likwidatorem Spółdzielni Mleczarskiej w Krzeszówce, wzywam wszystkich wierzycieli, aby w terminie ustawowym zgłosili swoje pretensje do zaspokojenia pod adresem: Jakub Pater, Konaszówka, poczta Książ Wielki. Sp. 300/Ogł. III.

Mianowany przez Sąd Okręgowy w Reichshof likwidatorem Spółdzielni Mleczarskiej z ograniczoną odpowiedzialnością w Nienadówce, wzywam wierzycieli do zgłoszenia pod moim adresem wszelkich pretensji w terminie trzymiesięcznym od ostatniego ogłoszenia. — Michał Cisek, Nienadówka, poczta Sokołów Małopolski, pow. Reichshof. Sp. 301/Ogł. III.

Decyzją Sądu Okręgowego w Zamościu z dnia 24 marca 1942 r. Spółdzielnia pod nazwą „Rozwój" Spółdzielnia Rolniczo-Spożywcza w Śniatyczach pow Zamość Nr Rej. Sp. 496 została rozwiązana i znajduje się w likwidacji. Likwidatorem został mianowany Władysław Oksiuta, zam. w Lublinie przy ul. Zamojskiej Nr 1 m. 3. Na podstawie przepisów art. 76 ust. 4 ustawy o spółdzielniach, likwidator wzywa wszystkich wierzycieli wymienionej Spółdzielni do zgłaszania swych roszczeń pod jego adresem w terminie trzech miesięcy od daty ostatniego (trzeciego) ogłoszenia. Sp. 327/Ogł. III.

Mianowany przez Sąd Okręgowy w Kielcach likwidatorem Spółdzielni Mleczarskiej w Pałecznicy wzywam wszystkich wierzycieli, aby w terminie ustawowym zgłosili swoje pretensje do zaspokojenia pod moim adresem: Józef Błoniecki, Radziemice, poczta Łętkowice, powiat Miechów. Sp. 332/Ogł. III.

Mianowany przez Sąd Okręgowy w Kielcach likwidatorem Spółdzielni Mleczarskiej w Szczytnikach wzywam wszystkich wierzycieli, aby w terminie ustawowym zgłosili swoje pretensje do zaspokojenia pod moim adresem: Józef Błoniecki, Radziemice, poczta Łętkowice, powiat Miechów. Sp. 332a/Ogł. III.

Mianowany przez Sąd Okręgowy w Warszawie likwidator Zrzeszenia Inwalidów W. P. Przemysłowo-Handlowej Spółdzielni z odpowiedzialnością udziałami w Warszawie, stosownie do wymagań art. 76 ustawy o spółdzielniach, wzywa wierzycieli do zgłaszania swych roszczeń w terminie ustawowym pod adresem Józef Jopek, Warszawa, ul. Kredytowa 5 m. 20. Sp. 334/Ogł. III.

Do rejestru spółdzielni Sądu Okręgowego w Zamościu pod nr RS. 473 przy firmie: „Zjednoczenie" Spółdzielnia Rolniczo-Spożywcza w Łasińcu z odpowiedzialnością udziałami w dniu 10 grudnia 1941 r. wpisano: Na mocy postanowienia Sądu Okręgowego w Zamościu jako rejestrowego z dnia 10 grudnia 1941 r. spółdzielnię rozwiązano i likwidatorem ustanowiono Władysława Oksiutę, zam. w Lublinie przy ul. Zamojskiej 1 m. 3; likwidacja prowadzona będzie zgodnie z ustawą o spółdzielniach. RS. 352.

Zawiadomienia o walnych zgromadzeniach

Zwyczajne Walne Zgromadzenie członków Centralnej Kasy Spółdzielczej z nieograniczoną odpowiedzialnością w Zamościu, odbędzie się dnia 10 czerwca 1942 r. o godzinie 15 w lokalu Centralnej Kasy Spółdzielczej w Zamościu, przy ul. Bazyliańskiej Nr 2 z następującym porządkiem obrad: 1. Zagajenie, 2. Wybór przewodniczącego, 3. Odczytanie protokołu z poprzedniego Walnego Zgromadzenia, 4. Odczytanie sprawozdania z rewizji Związku wraz z wykazem zaleceń, 5. Odczytanie okólnika Związku Rewizyjnego: „Plan pracy na rok 1942", 6. Sprawozdanie Rady Nadzorczej i Zarządu z działalności za rok 1941, 7. Odczytanie protokołu Komisji Rewizyjnej, 8. Zatwierdzenie bilansu i rachunku strat i zysków za rok 1941 i udzielenie Radzie Nadzorczej i Zarządowi pokwitowania, 9. Podział czystego zysku, 10. Zatwierdzenie budżetu na rok 1942, 11. Ustalenie najwyższego kredytu dla jednego członka, 12. Ustalenie sumy najwyższego zadłużenia, jakie Spółdzielnia może zaciągnąć, 13. Uzupełnienie protokołu z poprzedniego Walnego Zgromadzenia, 14. Wybory 4 członków Rady Nadzorczej i 6 zastępców, 15. Sprawa przystąpienia Spółdzielni do Centralnej Kasy Spółek Rolniczych w charakterze członka, 16. Wnioski członków. Sp. 393.

Walne Zebranie członków Banku Ludowego, Spółdzielni z nieograniczoną odpowiedzialnością w Wieliczce, odbędzie się w czwartek, dnia 28 maja 1942 r. o godzinie 10, w budynku „Sochy" w Wieliczce, ul. Słowackiego 1, na I. p. Porządek dzienny: 1. Odczytanie protokołu z poprzedniego Walnego Zebrania. 2. Sprawozdanie Dyrekcji z czynności i rachunków za rok 1941. 3. Sprawozdanie Rady Nadzorczej z czynności i kontroli za 1941 r. 4. Odczytanie pisma polustracyjnego Związku Rewizyjnego Spółdzielni w Generalnym Gubernatorstwie Okręgowego Związku Krakau. 5. Sprawozdanie Komisji Rewizyjnej i wniosek na zatwierdzenie bilansu i udzielenie Radzie Nadzorczej i Dyrekcji skwitowania. 6. Rozdział czystego zysku. 7. Uchwalenie preliminarza budżetowego na rok 1942. 8. Przyjęcie jednolitego statutu wzorowego. 9. Wybory 3 (ewent. 4) członków Rady Nadzorczej. 10. Wnioski członków, zgłoszone w terminie statutowym. W razie braku kompletu odbędzie sie drugie Walne Zebranie w tym samym lokalu i z tym samym porządkiem obrad o godzinie 11-tej, którego uchwały będą ważne bez względu na ilość obecnych członków. Sp. 394.

Walne Zgromadzenie członków Polskiego Banku Spółdzielczego, Spółdzielni z nieograniczoną odpowiedzialnością w Tarnobrzegu, odbędzie się w dniu 6 czerwca 1942 r. o godzinie 10-tej, a w razie braku kompletu o godz. 11-tej w lokalu spółdzielni z następującym porządkiem dziennym: 1. Zagajenie i wybór przewodniczącego; 2. Odczytanie protokołu z ostatniego Walnego Zgromadzenia; 3. Sprawozdanie Zarządu i Rady Nadzorczej administracyjne i rachunkowe za rok 1941; 4. Sprawozdanie z przeprowadzonej rewizji związkowej; 5. Rozdział zysku bilansowego za rok 1941; 6. Plan pracy i budżet na rok 1942; 7. Uchwały odnośnie do spraw wymienionych od 3 do 6; 8. Ustalenie wysokości pożyczek udzielanych jednemu członkowi; 9. Ustalenie najwyższej sumy zobowiązań jakie Spółdzielnia może zaciągnąć; 10. Zmiana statutu w kierunku obniżenia udziału zasadniczego i odpowiedzialności z nieograniczonej na ograniczoną; 11. Wybór uzupełniający członków Rady Nadzorczej; 12. Wolne wnioski. Sp. 395.

Dyrekcja Towarzystwa Zaliczkowego w Żmigrodzie, Spółdzielni zarejestrowanej z ograniczoną odpowiedzialnością, zawiadamia, że Walne Zgromadzenie członków Spółdzielni odbędzie się w lokalu własnym dnia 7 czerwca 1942 r. o godzinie 14, a w razie braku kompletu o godzinie 15, z następującym porządkiem obrad: 1. Odczytanie protokołu z ostatniego Walnego Zgromadzenia; 2. Sprawozdanie roczne, bilans, oraz obrachunek wydatków i dochodów; 3. Sprawozdanie Rady Nadzorczej (Komisji Kontrolującej); 4. Sprawozdanie z rewizji dokonanej przez Związek Rewizyjny; 5. Powzięcie uchwał w sprawach: a) sprawozdania rocznego i bilansu, b) sprawozdania Rady Nadzorczej (Komisji Kontrolującej), c) sprawozdania z rewizji; 6. Plan pracy, oraz budżet dochodów i wydatków na rok bieżący; 7. Oznaczenie najwyższej sumy zobowiązań Spółdzielni, oraz oznaczenie granicy najwyższego kredytu dla członków; 8. Uchwalenie nowego statutu; 9. Diety dla członków Rady Nadzorczej; 10. Wybory członków Rady Nadzorczej; 11. Wnioski członków zgłoszone w terminie statutowym. Wstęp na salę obrad dozwolony jest członkom tylko za okazaniem książeczki udziałowej. Sp. 396.

Walne Zgromadzenie członków Banku Spółdzielczego Ziemi Sandomierskiej w Sandomierzu, odbędzie się w dniu 30 maja 1942 r. o godzinie 10.30 rano w lokalu „Pomocy Bratniej" w Sandomierzu, przy ul. Panny Marii Nr 5, które w myśl § 36 statutu Banku, będzie prawomocne bez względu na ilość przybyłych członków. Porządek obrad: 1) Zagajenie i wybór przewodniczącego Walnego Zgromadzenia. 2) Odczytanie protokołu z poprzedniego Walnego Zgromadzenia. 3) Sprawozdanie Zarządu i przedłożenie bilansu za 1941 rok. 4) Sprawozdanie Rady Nadzorczej. 5) Powzięcie uchwały w przedmiocie sprawozdania rewizyjnego. 6) Zatwierdzenie sprawozdań, bilansu i udzielenie Zarządowi skwitowania. 7) Podział nadwyżki. 8) Zatwierdzenie budżetu na rok 1942. 9) Oznaczenie granicy kredytu dla jednego członka i najwyższej sumy zobowiązań, oraz ustalenie zależności wysokości udziałów w stosunku do kredytów osób prawnych. 10) Wybory 3 członków i 3 zastępców do Rady Nadzorczej. 11) Wolne wnioski członków, zgłoszone w terminie statutowym. Szczegółowe sprawozdanie za rok 1941 jest do przejrzenia w lokalu Banku w godzinach biurowych. Sp. 401.

Zwyczajne Walne Zgromadzenie Banku Podhalańskiego Spółdzielni z ograniczoną odpowiedzialnością w Zakopanem, odbędzie się w czwartek, dnia 28 maja 1942 r. o godzinie 15-tej w sali Domu „Związku Górali" w Zakopanem przy ul. Kościuszki. W razie braku kompletu, przewidzianego statutem, odbędzie się to samo Walne Zgromadzenie o godzinie 16-tej, bez względu na ilość obecnych członków. Porządek obrad: 1) Odczytanie protokołu z ostatniego Walnego Zgromadzenia. 2) Sprawozdanie z przeprowadzonej rewizji związkowej. 3) Sprawozdanie Zarządu z czynności i rachunków za 1941 rok. 4) Sprawozdanie i wnioski Rady Nadzorczej. 5) Uchwały odnośnie spraw wymienionych w punktach 2—4 i odnośnie udzielenia skwitowania Zarządowi i Radzie Nadzorczej. 6) Rozdział zysku. 7) Plan pracy i budżet na 1942 r. 8) Ustalenie granicy pożyczek, jakie można udzielić jednemu członkowi. 9) Ustalenie najwyższej sumy zobowiązań, jakie Spółdzielnia może zaciągnąć. 10) Wybór uzupełniający członków Rady Nadzorczej w miejsce ustępujących. 11) Wnioski członków, zgłoszone w terminie statutowym. Sprawozdanie rachunkowe, bilans oraz rachunek strat i zysków za rok 1941 są wyłożone dla członków w lokalu bankowym. Wstęp na salę dozwolony tylko za okazaniem książeczki udziałowej. Sp. 409.

Walne Zgromadzenie członków „Kasy Pożyczkowo-Oszczędnościowej Pracowników Miejskich w Częstochowie", odbędzie się dnia 26. 5. 1942 r. o godzinie 18, w gmachu Zarządu Miejskiego w Częstochowie, z następującym porządkiem obrad: 1) Zagajenie i wybór prezydium, 2) Odczytanie protokołu z ostatniego Walnego Zgromadzenia, 3) Sprawozdanie: a) Rady Nadzorczej i Zarządu, b) Komisji Rewizyjnej, 4) Zatwierdzenie bilansu i sprawozdania rocznego 1941, oraz udzielenie Władzom Spółdzielni absolutorium, 5) Uzupełnienie wyborów do Rady Nadzorczej: 3 członków i 2 zastępców, 6) Podział nadwyżki bilansowej za rok 1941, 7) Uchwalenie planu finansowego i budżetu na rok 1942, 8) Wolne wnioski. Zgodnie z § 21 ust. 2 statutu Walne Zgromadzenie będzie prawomocne bez względu na ilość obecnych członków. Sp. 416.

Zwyczajne Walne Zgromadzenie członków Kasy Spółdzielczo-Kupieckiej z ograniczoną odpowiedzialnością w Słomnikach w likwidacji, odbędzie się dnia 7 czerwca 1942 r. o godzinie 14, a w razie braku kompletu o godzinie 14.30, bez względu na ilość obecnych członków, w lokalu Stanisława Pędrackiego w Słomnikach z następującym porządkiem dziennym: 1. Odczytanie protokołu z poprzedniego Walnego Zgromadzenia, 2. Sprawozdanie z przeprowadzonej rewizji z ramienia Państwowej Rady Spółdzielczej, 3. Sprawozdanie władz Spółdzielni za lata 1939, 1940, 1941 i 1942, sprawozdanie z zakończenia likwidacji, 4) Wolne wnioski. Sp. 423.

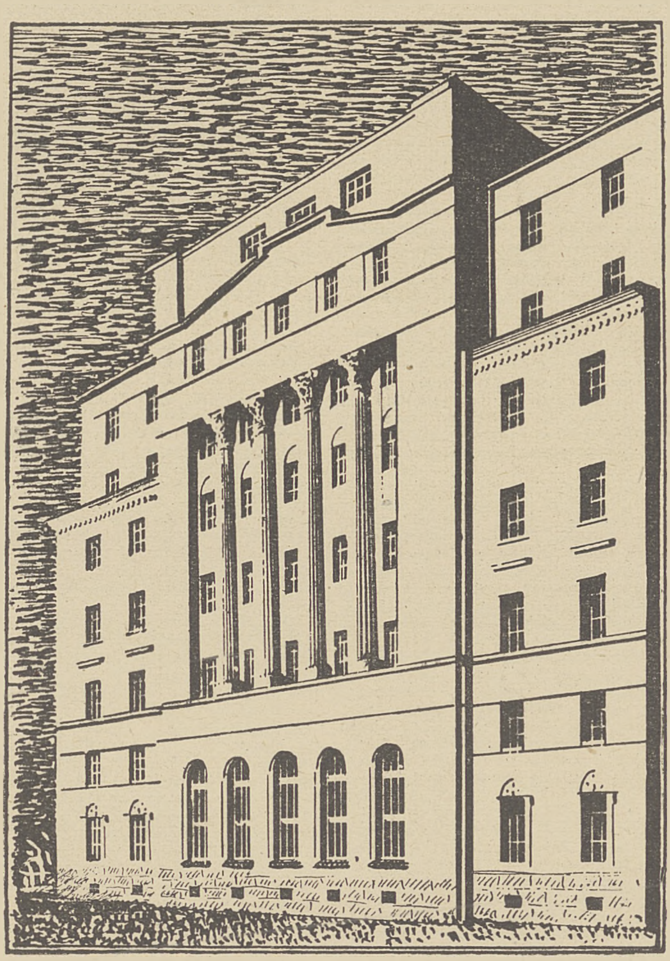
Towarzystwo Zaliczkowe w Starym Sączu — Spółdzielnia zarej. z ogr. odp., zawiadamia, że w dniu 6 czerwca 1942 r. o godzinie 14, a w razie nie zgłoszenia się statutem przewidzianej ilości członków — w tym samym dniu o godzinie 15, bez względu na ilość członków — odbędzie się w lokalu własnym Towarzystwa, przy ul. Dworskiej, zgodnie z przepisami statutu, zwyczajne Walne Zgromadzenie członków, z następującym porządkiem obrad: 1. Odczytanie protokołu z ostatniego Walnego Zgromadzenia. 2. Sprawozdanie z przeprowadzonej rewizji Związkowej. 3. Sprawozdanie Zarządu z czynności i rachunków za rok 1941. 4. Sprawozdanie i wnioski Rady Nadzorczej. 5. Uchwały odnośnie spraw wymienionych w p. 3—4 i udzielenia skwitowania Zarządowi i Radzie Nadzorczej. 6. Rozdział zysku względnie ustalenie sposobu pokrycia straty bilansowej. 7. Plan pracy i budżet na rok 1942. 8. Ustalenie granicy pożyczek, jakie można udzielić jednemu członkowi. 9. Ustalenie najwyższej sumy zobowiązań, jakie Spółdzielnia może zaciągnąć. 10. Wybór 2 członków i 1 zastępcy do Rady Nadzorczej. 11. Wnioski członków zgłoszone w terminie statutowym. 12. Zapytania członków w sprawach dotyczących Spółdzielni. Sp. 428.

W niedzielę, dnia 31 maja 1942 r. o godzinie 13-tej, odbędzie się w szkole w Kazimierzy Wielkiej, przy ul. Opatowieckiej, Walne Zgromadzenie członków Spółdzielni Rolniczo-Handlowej „Rolnik" w Kazimierzy Wielkiej, na które niniejszym zapraszamy. Porządek obrad: 1) Zagajenie, wybór sekretarza i 2 ławników. 2) Odczytanie protokołu z ostatniego Nadzwyczajnego Walnego Zgromadzenia. 3) Roczne sprawozdanie Rady Nadzorczej i Komisji Kontrolnej. 4) Przedłożenie bilansu, uchwała co do pokrycia strat oraz udzielenie Zarządowi i Radzie Nadzorczej skwitowania. 5) Uchwalenie budżetu na rok 1942. 6) Odczytanie protokołu z odbytej rewizji związkowej. 7) Zmiana §§ 4, 8, 12 i 37 statutu. 8) Oznaczenie najwyższej granicy zadłużenia, jakie spółdzielnia może zaciągnąć. 9) Wybór 3 członków Rady Nadzorczej i jednego zastępcy w miejsce wylosowanych. 10) Wolne wnioski bez uchwał. Sp. 429.

Dnia 7 czerwca 1942 (w niedzielę) o godz. 15 (3 popoł.) odbędzie się w lokalu Banku Spółdzielczego w Czarnym Dunajcu (Rynek) XXXVIII zwyczajne Walne Zgromadzenie członków Banku Spółdzielczego z ogr. odp. w Czarnym Dunajcu, z następującym porządkiem dziennym: 1) Odczytanie protokołu ostatniego Walnego Zgromadzenia, 2) Sprawozdanie z przeprowadzonej rewizji związkowej, 3) Sprawozdanie Zarządu z czynności i rachunków za rok 1941, 4) Sprawozdanie i wnioski Rady Nadzorczej, 5) Uchwały odnośnie spraw w punktach 2) i 4) i odnośnie udzielenia skwitowania Zarządowi i Radzie Nadzorczej, 6) Rozdział zysku, 7) Plan pracy i budżet na rok 1942, 8) Ustalenie granicy pożyczek jakie można udzielić jednemu członkowi oraz wysokości stopy procentowej, 9) Ustalenie najwyższej sumy zobowiązań jakie Spółdzielnia może zaciągnąć, 10) Uchwały w sprawie zmiany statutu Spółdzielni, oraz w sprawie regulaminu, 11) Wybór członków Rady Nadzorczej i Zarządu, 12) Wnioski członków zgłoszone w terminie statutowym. W razie braku statutem przewidzianego kompletu następne Walne Zgromadzenie odbędzie się tego samego dnia o godz. 16 (4 popoł.) w tym samym miejscu i z tym samym porządkiem dziennym bez względu na ilość obecnych członków. Sp. 442.

Różne

Wydział Lustracyjny Spółdzielni Spożywców i Pracy w Krakowie podaje do wiadomości, że p. Tadeusz Miciak przestał z dniem 15 maja 1942 roku być rewidentem Wydziału, wobec czego unieważnia się jego legitymację służbową (Dienstausweis) Nr. 97. Sp. 430.

Kierownik Wydawnictwa: Inż. roln. Dr. Florian Łorzyński, Kraków. Redaktor naczelny: Inż. roln. Dr. Florian Łorzyński, Kraków, Zastępca: mgr. Wojciech Wilk-Proszowski, Kraków. Odpowiedzialny za zagadnienia spółdzielcze: Jan Frąckowiak, Kraków. Kierownik działu Ogłoszeń: Edward Malewicz, Kraków, Wydawnictwo: Wydawnictwo Rolnicze, Kraków, Nürnbergstr. 5a. Tel. 116-79 i 116-80. Druk ZKW, Kraków, Universitätsstr. 19a. Ważny cennik Nr. 1.